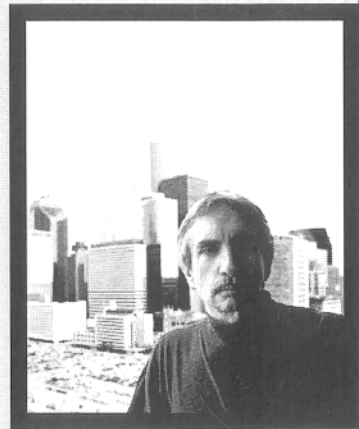

PREMIJERE
FESTIVALI
RAZGOVORI
MI U SVIJETU

VOX
HISTRIONIS

AKTUALNOSTI
ANEKDOTA
TEORIJA
NOVE KNJIGE
SJEĆANJA

DRAME

KOZA ili Tko je Sylvia? (*The Goat or Who 's Sylvia?*) najprovokativnije, najodvažnije i najkontroverznije je djelo Edwarda Albeeja, dobitnika dviju Pulitzerovih nagrada.

KOZA je dobila sve najvažnije nagrade kao najbolja drama 2002. godine: *Tony Award*, *New York Drama Critic Circle*, *Drama Desk* i *Oter Critics Circle Awards*. Sam autor opisuje dramu: *Svaka civilizacija postavlja određene granice tolerancije. Ova drama bavi se obitelji koja je duboko uvučena u događaj i opisuje na koji način rješavaju taj problem. Iskreno se nadam da će ljudi shvatiti jesu li sve vrijednosti do kojih drže prave.*

EDWARD ALBEE napisao je sljedeća djela: *The Zoo Story* (1958.), *The American Dream* (1960.), *Who's Afraid of Virginia Woolf* (1961./62., *Tony Award*), *Tiny Alice* (1964.), *A Delicate Balance* (1966., *Pulitzer Prize* i 1996., *Tony Award*), *Seascape* (1974., *Pulitzer Prize*), *Three Tall Women* (1994., *Pulitzer Prize*) i *The Play About the Baby* (2001.).

Dobitnik je i Zlatne medalje za dramu Američke akademije i Instituta za umjetnost i književnost (1980.), a 1996. postaje počasnim članom Kennedy centra i dobiva državno odličje za umjetnost.

Prava za izvođenje:

Sva ekskluzivna prava za izvođenje predstave *KOZA ili Tko je Sylvia?* ima Dramatists Play Service, Inc. 440 Park Avenue South, New York, NY 10016

Koza je imala svjetsku praiizvedbu u *Golden Theatru* u New Yorku 10. ožujka 2002., u režiji Davida Esbjorsona.

Drama je prvi put tiskana u SAD-u 2003. godine.

EDWARD ALBEE

KOZA

ili

Tko je Sylvia?

Bilješke prema definiciji tragedije

Preveo Andrija Seifried

Za Liz McCann
- zbog

Likovi:

Stevie

Martin

Ross

Billy

Slika prva

(Dnevna soba. STEVIE na sceni, aranžira cvijeće.)

STEVIE: (Dobacuje izvan scene.) Kada dolaze? (Bez odgovora.) Martine! Kada dolaze?

MARTIN: (Iza scene.) Kako? (Ulazi.) Tko?

STEVIE: (Uz blag osmijeh, naglašava.) Kada... dolaze.

MARTIN: Tko? (Sjeti se.) O, da! O, da! (Gleda na sat.) Uskoro, samo što nisu. Kako to da sve zaboravljam?

STEVIE: (Završava aranžiranje cvijeća.) Stvarno, kako to da sve zaboravljaš?

MARTIN: Baš sve, ničeg se ne mogu sjetiti. Tako i jutros! Nisam se mogao sjetiti gdje sam stavio novu glavu brijača, nisam se mogao sjetiti imena Rossova sina... i još uvijek ga se ne mogu sjetiti, nemam pojma što rade dvije posjetnice u mom džepu, nisam siguran ni zbog čega sam došao ovamo.

STEVIE: Todd.

MARTIN: Kako?

STEVIE: Rosovu sinu ime je Todd.

MARTIN: (Udari se po čelu.) Točno! Čemu cvijeće?

STEVIE: Da osvježi ovaj kut sobe...

MARTIN: Tu gdje si ti? Gdje sam ja?

STEVIE: ...gdje ćeš vjerojatno sjediti, da bi usrećio kameru.

MARTIN: (Miriše cvijeće.) Što je ovo?

STEVIE: Kamera?

MARTIN: Ne, cvijeće.

STEVIE: Ranunculus, množina Ranunculi.

MARTIN: Prekrasni su. Kako da ne mirišu?

STEVIE: Imaju preblag miris za tvoj zaboravljiv nos.

MARTIN: (Kima glavom, pomalo zabrinut.) Sva osjetila polako nestaju! Sljedeći je okus! Dodir, sluh. A da, posebno sluh!

STEVIE: Kako?

MARTIN: Što kako?

STEVIE: Imajući na umu da ti je tek pedeset. Jesi li je pronašao?

MARTIN: Što to?

STEVIE: Pa novu glavu brijača.

MARTIN: Ah, da! Novu glavu! Trebat će mi uskoro... cijeli komplet.

STEVIE: Zbog čega si se trebao sjetiti Toddova imena?

MARTIN: Kao prvo, ne bih ga trebao zaboraviti, jer kad se Ross pojavi i pita za Billija, ne mogu samo reći: "Dobro je, a kako je... mislim... tvoj sin..."

STEVIE: Todd.

MARTIN: "Kako je stari Todd?"

STEVIE: Mladi Todd.

MARTIN: Da, te male pogreške.

STEVIE: To te ne treba brinuti. Hoćeš li ih čime ponuditi? Kavom? Pivom?

MARTIN: (Zabrinuto.) Vjerojatno. Misliš da bih trebao?

STEVIE: Nisam sigurna.

MARTIN: Ni u što nisam siguran.

STEVIE: Sigurno da nisi: glava ti je puna svega i svačega, i to je to. Mogao bi otići na pregled... Ako se uopće možeš sjetiti imena našeg liječnika.

MARTIN: (Naprežući se.) Percy!

STEVIE: Točno!

MARTIN: (Sam za sebe.) Kako bih ga zaboravio? Nitko nema liječnika po imenu Percy. (Obraća se Stevie.) Što se to sa mnom događa?

STEVIE: Ta, pedeset ti je.

MARTIN: Da, ali ne više.

STEVIE: Sve su to znaci starenja. Taj čudan osjećaj da je sve u redu siguran je znak da je sve naopako, a sve ono strašno što će tek doći? Sve to skupa?

MARTIN: Moguće. Ali zbog čega sam došao ovamo?

STEVIE: Čula sam te u hodniku pa sam te pozvala.

MARTIN: A, tako dakle.

STEVIE: Kako mi je ime?

MARTIN: Pardon?

STEVIE: Tko sam ja? Tko sam zapravo ja?

MARTIN: (Glumi.) Ti si ljubav mog života, majka mog prekrasnog i problematičnog sina, moja družica, kuharica, peračica mojih bočica. Zar ne?

STEVIE: Što?

MARTIN: Pereš moja bočice?

STEVIE: (Iznenadeno.) Ne nužno. Možda sam oprala... jednu od tvojih bočica. Zar ih uopće imaš?

MARTIN: Svatko ima bočice.

STEVIE: U redu. Ali kako mi je ime?

MARTIN: (Glumi zbunjenost.) Uh... Stevie?

STEVIE: Bravo. Hoće li biti dug?

PREMIJERE
FESTIVALI
RAZGOVORI
MI U SVIJETU

VOX

HISTRIONIS

AKTUALNOSTI

ANEGDOTE

TEORUA

NOVE KNJIGE

SJEĆANJA

DRAME

MARTIN: Što to?

STEVIE: Intervju.

MARTIN: Mislim, kao i obično. Ross mi je najavio da neće biti dugo izvješće... samo kratak pregled.

STEVIE: Za tvoj pedeseti.

MARTIN: (*Kima glavom.*) Da, za moj pedeseti. Ne znam trebam li mu reći da se pomalo gubim? Ako se toga uopće sjetim.

STEVIE: (*Smije se, zagrlj ga s leđa.*) Ne, ne gubiš pamet.

MARTIN: Ne gubim, što?

STEVIE: Svoju pamet, dragi, ne, ne gubiš je...

MARTIN: (*Ozbiljno zamišljen.*) Zar nisam premlad za Alzheimerera?

STEVIE: Vjerojatno. Lijep je osjećaj kada si bar za neke stvari premlad?

MARTIN: (*Sasvim odsutan.*) Hmm...

STEVIE: Vic je u tome što čim znaš kako se bolest zove, znači da je nemaš.

MARTIN: Što nemam?

STEVIE: Alzheimerera... (*Oboje se smiju, on je poljubi u čelo.*) Doista znaš kako se dodvoriti ženi. Poljupci u čelo! (*Miriše ga.*) Gdje si to bio?

MARTIN: (*Odmiče se, zabrinuto.*) Kada u stvari dolaze?

STEVIE: Uskoro, ti si rekao... uskoro.

MARTIN: Ja? U redu.

STEVIE: Jesi li ga pronašao?

MARTIN: Što to?

STEVIE: Glavu brijača.

MARTIN: Ne, mora da je tu negdje. (*Pretura po džepovima i posjetnice.*) Ali ovo! Pa ovo! Koji je ovo vrag! "Sve vrste usluga d.o.o.". Sve vrste usluga? Usluge za što? (*Druga posjetnica.*) "Clarissa Atherton". (*Sliježe rameni.*) Clarissa Atherton? Nema ni broja, ni Internet adrese? Clarissa Atherton?

STEVIE: Sve usluge? Clarissa Atherton, sve vrste usluga?

MARTIN: Hmm? Svako malo netko ti da posjetnicu. Znam, trebao bih im je uzvratiti, ali ja je nemam. Koja sramota.

STEVIE: Rekla sam ti da ih daš izraditi... mislim posjetnice.

MARTIN: Ali ja ih ne želim.

STEVIE: Onda nemoj. Tko je ona?

MARTIN: Tko?

STEVIE: Clarissa Atherton, sve vrste usluga? Zar ona tako čudno miriše?

MARTIN: Nemam pojma. (*Nakon razmišljanja.*) Što se mene tiče, nemam pojma tko je ona. Gdje li smo sve bili ovaj tjedan?

STEVIE: (*Kao usputno, istežući se.*) Nije važno, dragi. Ako se i viđaš s tom Athertonicom, tom... ta "Lady Domina"... koja ima tako čudan miris...

MARTIN: Pa kako bih se s njom viđao... Uostalom, tko je ona? Ništa ne piše na posjetnici. "Lady Domina"?!

STEVIE: Zašto ne?

MARTIN: Moguće da znaš nešto što ja ne znam.

STEVIE: Moguće.

MARTIN: A možda i ja znam jednu ili dvije stvari koje ti ne znaš.

STEVIE: Znači, neriješeno.

MARTIN: Da. Izgledam li O. K.?

STEVIE: Za TV? Da.

MARTIN: Da. (*Okreće se.*) Stvarno?

STEVIE: Rekla sam, da, sasvim O. K. (*Ukazuje na kravatu.*) Stara kravata još s koledža?

MARTIN: (*Iznenadeno*) Stvarno? O, da, tako je.

STEVIE: (*Pokušava mu je skinuti.*) Nitko, ni slučajno, ne stavlja kravatu s koledža. Baš nitko.

MARTIN: (*Razmišljajući.*) A što ako se ne sjećaš odakle je?

STEVIE: Nitko!!! Ako dobiješ Alzheimerera i dođeš u fazu kada ne znaš tko sam, tko je Billy, ili čak tko si ti, u tom slučaju...

MARTIN: Billy...

STEVIE: (*Smije se.*) Stani! Kada dođeš do stupnja kada se ničeg više ne sjećaš, netko će ti je dodati (*pokazuje na kravatu*), pogledat ćeš je i reći: (*Užasna imitacija starca.*) "O!... Moja kravata s koledža! Moja kravata s koledža!"

(*Smiješe se, čuje se zvono na vratima.*)

MARTIN: Dovraga!

STEVIE: (*Mimo svega.*) Ako se stvarno viđaš s tom ženom, mislim da bismo to morali raspraviti.

MARTIN: (*Nakon duže stanke.*) Da se vidam... možda bismo i morali.

STEVIE: (*Sasvim usput.*) Ako i nije "Lady Domina", onda je neka glupa plavuša duplo mlađa od tebe... piplica, kako li ih već nazivaju...

MARTIN: Ili još gore od toga, netko baš kao ti? Tako pametna, puna energije, odlučna... u stvari... ništa novo?
STEVIE: (*Uz topao osmijeh. Kimne glavom.*) Sve ih smotaj, zar ne.

MARTIN: (*Sličan osmijeh.*) Ne baš sve.

(*Ponovno zvono na vratima. Nekoliko sljedećih rečenica izgovoreno je naglo i s nervozom.*)

STEVIE: Nešto se događa, zar ne?

MARTIN: Da! Zaljubio sam se!

STEVIE: Znala sam!

MARTIN: Beznadno!

STEVIE: Znala sam!

MARTIN: Borio sam se protiv toga!

STEVIE: Jadniče moj!

PREMIJERE MARTIN: Stvarno sam se borio!

FESTIVALI STEVIE: Mislim da je najbolje da mi sve kažeš!

RAZGOVORI MARTIN: Ne mogu! Ne mogu!

MI U SVJETU STEVIE: Reci mi! Reci mi!

VOX

MARTIN: Zove se Sylvia!

HISTRIONIS

STEVIE: Sylvia? Tko je Sylvia?

MARTIN: Koza! Sylvia je koza! (*Bez imalo glume, ozbiljno i tiše.*) Ona je koza.

AKTUALNOSTI

STEVIE: (*Nakon duge stanke, bulji u njega. Konačno se stane smješkat. Smije se u nevjerici, ide prema izlazu, govoreći normalnim glasom.*) To je doista previše! (*Izlazi.*)

ANECDOTE

TEORJA

NOVE KNJIGE

SJEĆANJA

DRAME

MARTIN: Stvarno? Pokušaj im objasniti, pokušaj biti iskren. I što rade? Smiju ti se u lice. (*Imitira je.*) "To je doista previše!" (*Malo razmisli.*) Možda i jest.

ROSS: Bog, mila.

STEVIE: Bog, Rosse. (*Ross ulazi sa Stevie.*)

ROSS: Zdravo stari!

MARTIN: Pedeset mi je!

ROSS: Bio sam ljubazan. Lijepo cvijeće.

MARTIN: Stvarno?

ROSS: Što to? Što, stvarno?

MARTIN: "Zdravo stari!" Ranunculi.

ROSS: Kako, molim?

STEVIE: Točna množina imena cvijeta – Ranunculus, baš pristaje starom Martinu.

MARTIN: Neki kažu Ranunkulosis, ali zvuči netočno, iako može biti prihvatljivo.

ROSS: (*Nezainteresirano.*) Dakle! Pomjerimo ovaj stolac ovamo do... kako li se već zovu... cvijeća. (*Martinu.*)

Hoće li ti biti udobno u ovom stolcu?

MARTIN: Hoće li mi biti udobno? Čak ni ne pamtim da sam ikad sjedio u njemu. (*Obraća se Stevie.*) Jesam li? Jesam li ikad sjedio u ovom stolcu?

STEVIE: Upravo sjediš, a sjedio si i prošli put kada je Ross radio intervju s tobom.

ROSS: U pravu si!

MARTIN: Da, ali je li mi bilo udobno? Jesam li sjedio u njoj i jesam li zračio zadovoljstvom?

ROSS: Iznenaduješ me, stari.

STEVIE: Da, baš tako, zračio si zadovoljstvom, sjedio si tamo i gledala sam kako toplina zrači iz tebe. Moram ici.

MARTIN: Kamo ćeš?

STEVIE: (*Bez objašnjenja.*) Van.

MARTIN: Ostajemo li večeras kod kuće?

STEVIE: Da. Mislim da Billy izlazi.

MARTIN: Naravno!

STEVIE: Znači doma, TV time! Idem k frizeru, a zatim sam mislila stati u dućanu sa životinjskom hranom. (*Izlazi i smije se.*)

ROSS: Gdje će stati? Stat će u?...

MARTIN: (*Bulji za njom.*) Ništa, ništa. (*Rossu.*) Bez ekipe si?

ROSS: Ovaj put sam – sam svoj majstor. (*Namješta kameru.*) Jesi li spreman za stolac?

MARTIN: (*Pjevušeći.*) Ha-ha. (*Odjednom se sjeti.*) Kako je stari Todd?!

ROSS: Stari Todd?

MARTIN: Znaš starog Todda!

ROSS: Misliš na mog sinčića, kojeg kao da sam još prošli tjedan njihao na koljenima? Misliš na tog starog Todda?

MARTIN: Prekrasno si rekao – njihao. Da, mislim upravo na tog starog Todda.

ROSS: Nikako da prihvatim da mu je već osamnaest.

MARTIN: Kome?

ROSS: Možda.

MARTIN: Da, baš taj. Zar itko od nas može? Ikada?

ROSS: Stvarno me gura među srednje godišnjake?

MARTIN: Da, baš taj.

ROSS: (*Kao usput.*) Dobro je. (*Smije se.*) Prošli tjedan upitao me – prvi puta od svoje četvrte godine ili tako nekako – kako to da nema brata, ili sestru, ili tako nešto, zbog čega April i ja nismo imali još jedno dijete.

MARTIN: April, maj, jun – pastelni mjeseci. Prema tim mjesecima djevojčice dobivaju imena.

ROSS: (*Nezainteresirano.*) Da, rekao sam mu da ako uspiješ prvi put, zašto pokušavati još jednom.

MARTIN: Kako je na to reagirao?

ROSS: Mislim O. K. Naravno da sam mu mogao reći kako se cio razred dogovorio da svi imamo samo po jedno dijete, kako bismo smanjili natalitet. Ali kad smo već kod toga, kako je Billy? Kako je tvoj... jedan jedini?

MARTIN: O, napunio je sedamnaest prošli tjedan... Zar Todd nije bio na tulumu? Ne, mislim da nije. Bistar dečko, moj Billy, pametan kako se samo poželjeti može, i *gay*.

ROSS: Prolazna faza. Jesi li s njim o tome ozbiljno popričao?

MARTIN: Nešto poput "Proći će te kada sretnoš pravu curu"? Ne, prepametan sam za takvo što, a i on je, moj Billy. Pitao sam ga je li baš siguran. Odgovorio mi je da jest, da to voli.

ROSS: Naravno da voli, pa i to je seks, za ime Boga! Ali ne brini za to.

MARTIN: Tko to?

ROSS: Billy! Sedamnaest, to je taj dir.

MARTIN: Poput mjeseca, a?

ROSS: Sve će to proći, postat će normalan. Billy će se izvući, biti će O.K.

MARTIN: (*Kao da propituje.*) Jesi li siguran?

ROSS: Da probamo glas? Isključi telefon.

MARTIN: Mislim da je to Stevie već uradila.

ROSS: Čujem nešto poput... Neki šum... poput... zujanja, ili poput... udaranja krilima, ili nešto kao...

MARTIN: Možda je to Eumenides.

ROSS: Više poput stroja za suđe. Evo, stalo je.

MARTIN: Znači, ipak nije Eumenides, taj ne staje.

ROSS: (*Suglasi se.*) Oni samo nastavljaju.

MARTIN: Točno.

ROSS: Zbog čega će Stevie u dućan s hranom za životinje?

MARTIN: Ma neće.

ROSS: Ali zbog čega je...

MARTIN: Samo se šalila.

ROSS: Neka stara šala?

MARTIN: Ne, naprotiv nova, najnovija.

ROSS: O. K.? Spreman? Idemo, Martine, samo budi... svoj.

MARTIN: Stvarno?

ROSS: Možda i ne baš. Navuci si izraz lica za javnost.

MARTIN: (*Zadovoljno.*) O. K.!!!

ROSS: I ne prekidaj baš u sredini.

MARTIN: O. K.!!!

ROSS: Isuse! (*Glasom najavljiivača.*) Dobra večer. Ja sam Ross Tuttle. Dobro došli u emisiju "Ljudi koji nešto znače". Neki imaju rođendane koji prolaze nezamijećeno. Neki... članovi obitelji... prijatelji pa i neki drugi... Neki su ljudi posebni... ali to je možda i glupo reći... pošto je svatko na neki način poseban. Ali neki su ljudi posebni upravo iz razloga što njihova posebnost utječe na sve nas – obogaćuju nas i ispunjavaju na neki poseban način. Drukčiji su od ostalih. Martin Gray – kojeg ste već prije susreli u našem programu – jedan je od tih ljudi. Martine, dobra večer.

MARTIN: Dobra... uh, večer. Ross, ali tek je popodne.

ROSS: Znam! Umukni! (*Ponovno glasom reportera.*) Martine, tri su vam se stvari dogodile ovoga tjedna. Postali ste najmlađim dobitnikom Pritzkerove nagrade, jedne verzije Nobelove nagrade za arhitekturu. Ovaj tjedan izabrani ste za glavnog dizajnera World Cityja, projekta vrijednog dvije stotine milijardi dolara, grada snova, grada budućnosti, kojeg će financirati sve tvrtke razvijene američke elektronske tehnologije, a planira se izgraditi u žitorodnim poljima Srednjeg Zapada. Istodobno ste proslavili i svoj pedeseti rođendan. Sretan rođendan, Martine, i srdačne čestitke!

MARTIN: (*Nakon kraće stanke.*) Hvala, Ross.

ROSS: Martine, uistinu kakav tjedan!

MARTIN: Da baš tako, kakav tjedan.

ROSS: Pa kako se osjećate, Martine?

MARTIN: Mislite na navršениh pedeset?

ROSS: (*Nervozno.*) Ne. Mislim, na sve zajedno.

MARTIN: Dakle...

ROSS: (*Osjeća da neće biti odgovora.*) Sigurno je super! Uzbudljivo!

MARTIN: Napuniti pedeset? Pa i ne baš.

ROSS: Ne! Sve ostalo! World City! Pritzkerova nagrada! I tako dalje!

MARTIN: (*Iznenadeno.*) O, to! Da, naravno... super, uzbudljivo.

ROSS: (*Požurujući.*) Za nekog tako mladog.
MARTIN: (*Nevino.*) Zar mlad s pedeset?
ROSS: (*Kontrolirajući se.*) Mislim, mlad za Pritzkerovu nagradu! Gdje ste se zatekli kada su vas izvijestili?
MARTIN: Bio sam u teretani, upravo sam se skidao kada me je Stevie nazvala.
ROSS: Stevie je vaša supruga?
MARTIN: To znam.
ROSS: Kako ste se osjećali?
MARTIN: To što mi je Stevie supruga?
ROSS: Ne, već zbog nagrade.
MARTIN: U stvari, bilo je... nekako čudno – nisam bio sasvim gol, ali sama vijest... o nagradi.
ROSS: Zar vas nije pogodilo... poput groma iz vedra neba?

PREMIJERE
FESTIVALI
RAZGOVORI
MI U SVIJETU

MARTIN: U stvari i nije. Već se govorilo o mogućnosti... o nagradi, mislim da je...
ROSS: (*Ubrzavajući.*) Ali bilo vam je ugodno čuti, zar ne?
MARTIN: Da, da, bilo je ugodno čuti – baš ugodno.

VOK

ROSS: Recite nam nešto o World Cityju.

HISTRIONIS

MARTIN: Pa, upravo ste vi rekli. Dvije stotine milijardi dolara i sva žitna polja Kansasa, i sve...

AKTUALNOSTI

ROSS: Kakva je to čast! Kakva dvostruka čast! Upravo ste... na vrhuncu svoje karijere, Martine...

ANECDOTE

TEORIJA

MARTIN: (*Malo razmisli.*) Mislite da od sada sve kreće nizbrdo?

NOVE KNJIGE

SJEĆANJA

ROSS: REZ! REZ! (*Spušta kameru. Obraća se Martinu.*) Što je s tobom?!

DRAME

MARTIN: Žao mi je.

ROSS: Tako ne mogu snimati! Odlutao si stotine kilometara!

MARTIN: (*Razmišljajući.*) Zar tako daleko?

ROSS: Želiš li pokušati još jedanput?

MARTIN: Pokušati, što?

ROSS: Snimanje! Razgovor!

MARTIN: (*Kao da prvi put vidi kameru.*) Oooo!

ROSS: Snimamo!

MARTIN: (*Nesretan.*) Da, znam.

ROSS: Nešto nije u redu?

MARTIN: Mislim da si u pravu. Da, vjerojatno.

ROSS: Kao što bi rekli, želiš li pričati o tome?

MARTIN: O čemu?

ROSS: O tome što nije u redu.

MARTIN: Zašto? Što nije u redu?

ROSS: Ta sam si rekao da nešto ne štima, da se nešto događa.

MARTIN: (*Odsutno.*) Oh!

ROSS: Već se poznajemo četrdeset godina... od naše desete...

MARTIN: (*Pokušava shvatiti.*) Da. To ti daje neko pravo? Ili nešto slično?

ROSS: Najstariji sam ti prijatelj.

MARTIN: Nisi, to je moj profesor estetike s koledža, još se vidam s njim, mnogo je stariji od tebe, ima preko devedeset.

ROSS: (*Suzdržavajući se.*) Tvoj najdraži prijatelj, osoba koju najduže poznaješ.

MARTIN: Ne, to je moja tetka Sarah, poznaje me od...

ROSS: (*Pokušava ostati miran.*) Ali ona nije prijatelj!

MARTIN: (*Iznenadeno.*) Oh?

ROSS: (*Samo što ne odustane.*) Ne, ona ti je rod, rodbina nisu prijatelji!

MARTIN: O, tako dakle...

ROSS: Nisu isto što i prijatelji! Za ime Bogal!

MARTIN: A! Da, u pravu si. Znam te duže kao prijatelja od bilo koga drugog. (*Kratka stanka.*) Zašto je to tako važno?

ROSS: Budući da imaš problema, mislio sam da ti kao tvoj najstariji prijatelj na neki način mogu...

MARTIN: Zar imam? Zar stvarno?

ROSS: Sam si rekao da se s tobom nešto događa!

MARTIN: (*Ne sjećajući se.*) Stvarno, hm?

ROSS: Zbog čega si tako... (*Ne može naći riječ.*)

MARTIN: Još uvijek snimaš? Jesi li uključen?

ROSS: (*Teško uzdahne.*) Ne. Pokušat ćemo nešto kasnije u studiju. Sorry.

MARTIN: Mogu li sada ustati?

ROSS: Da, ako želiš, ako ti je neudobno.

MARTIN: Zašto me tretiraš kao da sam dijete?

ROSS: Jer se tako ponašaš.

MARTIN: (*Naivno.*) Zar stvarno?

ROSS: Ovo je u stvari najvažniji tjedan tvoga života...

MARTIN: (*Impresioniran, ali odsutan.*) Stvarno!

ROSS: A ti se ponašaš kao da ti nije jasno dolaziš li ili odlaziš, kao da se ne snalaziš u prostoru...

MARTIN: (*Gotovo kao za sebe.*) Možda je to... ljubav ili tako nešto.

ROSS: Neki vrag jest.
MARTIN: Poput djeteta.
ROSS: (*Uzvikne.*) Imaš vezu!
MARTIN: Ššššš!... Mislim, o Bože!
ROSS: O. K., ipak nema vezu.
MARTIN: Za ime Boga! Šteta što nisi doveo ekipu, ovo bi im se svidjelo.
ROSS: (*Hladno.*) Oni znaju svoj posao.
MARTIN: Dakle?..
ROSS: Dakle?..
MARTIN: Zar se više ne družite kao prije?
ROSS: Oni znaju što im je posao. Što hoćeš, da ih možda pozovem na večeru? Zar da pozovem sve tehničare na večeru?
MARTIN: (*Iznenadeno.*) Ne, ne mislim baš tako. U stvari, zašto ne?
ROSS: Hm?
MARTIN: U stvari, zašto ih ne pozvati na večeru?
ROSS: Ali, za ime Boga, Martine!
MARTIN: (*Diže ruke na predaju.*) O. K. O. K. Isuse Kriste!
ROSS: Samo želim reći... ne želim se miješati... samo...
MARTIN: (*Veselo.*) S pomoćnicima?! Ne želiš se miješati s pomoćnicima?!
ROSS: Što se to danas s tobom događa?! Nisam baš tako mislio i ti to znaš.
MARTIN: (*Napola ozbiljan, napola u šali.*) Ti si snob! Oduvijek mi je to bilo jasno. Sa svim tvojim lijevim usmjerenjima, proleterskom pozadinom, pravi si snob, i to onaj najgori.
ROSS: (*Poput molbe i opomene.*) Najbolji smo prijatelji, ne zaboravi to!
MARTIN: Što bi u prijevodu značilo...
ROSS: Pa, bliski smo.
MARTIN: Ohhhh!
ROSS: Najbliži.
MARTIN: Ohhhh! Da, stvarno. Zar bi s nekim drugim mogao biti ovako hirovit?
ROSS: Stevie?
MARTIN: Da, ali Stevie više tako lako ne prihvaća moju hirovitost. Postala je imuna na to. "Ne budi tako hirovit, Martine."
ROSS: Šteta.

(*Polako su se smirili.*)

MARTIN: (*Sliježe ramenima.*) Pa... u stvari znaš...
ROSS: (*Stanka.*) Zaljubljen si.
MARTIN: U Stevie? Naravno! Već dvadeset dvije godine.
ROSS: Ne, mislim... "stvarno zaljubljen". Tuc-tuc! Fuk-fuk!
MARTIN: Za ime Boga, o čemu ti to?! Fuk-fuk!?
ROSS: Rekao si da si zaljubljen... ne u Stevie, ako točno kopčam.
MARTIN: Stvarno? Ne sjećam se.
ROSS: (*Već nestrpljivo i otresito.*) U... redu! Dosta o tome!
MARTIN: (*Dok Ross sakuplja stvari.*) Kamo ćeš?
ROSS: Kupim svoje stvari i krećem... ulijevo... kako si ono rekao?
MARTIN: Uh... da, proleterska.
ROSS: Baš tako... proleterska, s ovog mjesta.
MARTIN: Ali, zbog čega?..
ROSS: Ovamo sam došao radi jebenog intervjua s tobom.
MARTIN: Fino.
ROSS: Da bih još više napuhnio tvoj ego...
MARTIN: Nemam ego.
ROSS: Sereš! Čak veći no ikad, i sve si zajebao.
MARTIN: Baš fino. Ali prečesto upotrebljavaš to jebanje.
ROSS: Ništa manje od tvoje riječi "fino".
MARTIN: Znači, tu smo negdje...
ROSS: (*Nasmiješi se.*) Daaa. (*Stanka.*) Dakle, ispričaj mi sve.
MARTIN: (*Posramljeno.*) Što sve?..
ROSS: O tvojoj novoj ljubavi.
MARTIN: A, to.
ROSS: Da, baš to.
MARTIN: Nisam baš siguran da to želim.
ROSS: Naravno da želiš.
MARTIN: U stvari, ne mogu.
ROSS: Pokušaj.
MARTIN: Baš si uporan.
ROSS: Najbolji prijatelji! Zar nismo?!
MARTIN: O. K.! O. K.! Nikad nisam ni pomislio... da bismo Stevie i ja... mogli... u stvari i nismo...
ROSS: I to je ta priča???

MARTIN: Počinjem... ili bar mislim da pokušavam započeti.

ROSS: O. K. Dakle?!

MARTIN: Kao što rekoh, nisam nikada mogao ni sanjati da će mi se ovako nešto dogoditi. Uvijek smo se dobro slagali, u krevetu, vani, uvijek iskreni, uvijek... pažljivi.

Nikad je tijekom braka nisam prevario, želim da to znaš, nikada je, kako kažu, nisam fizički iznevjerio...

ROSS: Izvrsno. Pa to je divno, ali...

MARTIN: Da, ali... U stvari, nekoliko su me puta neke puce napale u kuhinji tijekom zabave. Ruke su mi kružile njihovim tijelima, ali nikada nisam... ništa konkretno napravio. Shvaćаш?!

ROSS: Da, kako da ne, shvaćam.

MARTIN: Nekako nikada nisam imao potrebu za tim. Nikada nisam ni pomišljao na to. Mislim... Sjećaš li se kada smo imali skup naše generacije s koledža, kada smo nas dvoje odlučili pozvati onaj uslužni servis, onaj broj koji nam je "banda" dala?

ROSS: (*Smije se.*) Udruga uslužnih dama?

MARTIN: I ti si ih nazvao... i...

ROSS: ...i došlo je par kurvica...

MARTIN: Droljica...

ROSS: Da, i te kako se sjećam...

MARTIN: Bio si već oženjen, a ja sam se zabavljao sa Stevie... mislim, već smo hodali...

ROSS: Tako nekako.

MARTIN: Da, baš tako.

ROSS: (*Pokušava se sjetiti.*) Kako li su se ono zvale?

MARTIN: Moja je bila Alice.

ROSS: Bila je ogromna.

MARTIN: Ogromna Alice.

ROSS: Moja je bila Trudy, Trixy ili...

MARTIN: April.

ROSS: Da, April?

MARTIN: Da, zvala se April.

ROSS: Sranje, i moja žena je April.

MARTIN: Vidi, stvarno.

ROSS: Sranje! (*Stanka, kao da se prisjeća.*) I pozvali smo ih u sobu – dva kreveta, dvije kurve.

MARTIN: Kao onda dok smo bili cimeri.

ROSS: Kakav skup – radi grupnjaka.

MARTIN: Baš tako. I sjećaš li se što je onda bilo?

ROSS: Ne, ne znam. Što je bilo?

MARTIN: Nisam mogao? Nije mi išlo?

ROSS: Da, stvarno. Nisi imao tih problema kada smo bili na koledžu! Ja sam guzio na jednom, a ti na drugom krevetu.

MARTIN: Tada još nisam susreo Stevie.

ROSS: Točno.

MARTIN: Te noći na skupu, s ogromnom Alice...

ROSS: Već si hodao sa Stevie...

MARTIN: Točno.

ROSS: Sjećam se.

MARTIN: Nije mi bilo jasno zašto to uopće želim!

ROSS: U stvari, da.

MARTIN: Već sam bio zaljubljen u Stevie, ali nisam znao do koje mjere.

ROSS: Odlična teorija, srce upravlja kurcem. Uvijek sam vjerovao da kurcem upravlja...

MARTIN: Ne budi cinik.

ROSS: Zar si otkrio još jednu moju lijevu orijentaciju?

MARTIN: Proletersku.

ROSS: Da. Moju lijevu orijentiranu, proletersku, snobovsku, ciničnu osobnost...

MARTIN: Točno, ništa novo. (*Obojica se smiju.*) Shvaćаш, zar ne? U toj ljubavi, Stevie me je cijelog zaokupila. Upravo dok sam bio na putu, a Stevie bi ostala ovdje, kada bi me zasvrbio...

ROSS: Izdrkao bi i mislio na Stevie – na sebe i Stevie.

MARTIN: (*Sramežljivo.*) Da.

ROSS: Izvrsno.

MARTIN: Nisam ti uhvatio intonaciju.

ROSS: Nije je ni bilo. Nastavi: kako si sve zajebao?

MARTIN: Što to? Što sam zajebao?

ROSS: Što izvodiš?

MARTIN: Ne. Što sam zajebao?

ROSS: (*Ozbiljno.*) Svoj život, u stvari sebe i Stevie. Kako si to zajebao?

MARTIN: (*Stanka.*) A. (*Stanka.*) To.

ROSS: (*Nestrpljivo.*) Izvući iz tebe odgovor...

MARTIN: O. K.! O. K.! Kao što sam ti rekao, nikada nisam bio nevjeran, nikada nisam osjećao potrebu... nikad...

ROSS: Da, da, to si mi rekao.

MARTIN: I tada... jednog dana... (*Staje.*)

ROSS: (*Nakon stanke.*) Dakle?!

PREMIJERE
FESTIVALI
RAZGOVORI
MI U SVJETU

VOX
HISTRIONIS

AKTUALNOSTI

ANECDOTE

TEORUA

NOVE KNJIGE

SJEĆANJA

DRAME

MARTIN: I tada jednog dana.

ROSS: (*Duža stanka.*) I to je sve?!

MARTIN: (*Nastavlja.*) I tada jednog dana... jednog dana... tražio sam kuću, u stvari vikendicu. Stevie i ja smo odlučili imati pravu seosku kućicu – farmu, možda smo je i zaslužili. Dakle, nalazio sam se u autu nekih 120 kilometara od grada. Stevie nije mogla poći sa mnom.

ROSS: Čak izvan predgrađa.

MARTIN: Da, izvan predgrađa. Svuda farme, male farme. I pronašao sam prekrasno mjesto, prekrasnu staru kuću s ogromnom okućnicom.

ROSS: Negdje dvadesete ili?...

MARTIN: Baš tako! Odmah sam nazvao Stevie i rekao joj da to treba vidjeti i da sam je rezervirao dok je ona ne pogleda. I Stevie je bila... dakle... "Farma?" rekla je, a ja sam rekao: "Stani!" Trgovac nekretninama bio je O. K., pristao je sačekati. I tako sam se vozio natrag prema gradu, prema autocesti i zaustavio se na vrhu brežuljka.

ROSS: Samom vrhu?

MARTIN: Točno. Zaustavio sam se, pogled je bio... ne baš spektakularan, ali predivan. Bila je jesen. Lišće je mijenjalo boje, a pod brežuljkom grad, veliki tmurni oblaci na nebu i svi ti seoski mirisi.

ROSS: Kravlja balega i slično.

MARTIN: Svježe pokošeno sijeno, brale! Miris sela, miris jabuka! Uz cestu stogovi kukuruza i korpe prepune raznih stvari – graška, rajčica i velikih bijelih krušaka koje zriju u kasno ljeto...

ROSS: I baš sve to...

MARTIN: U, vi gradski dečki! I s visine sam pogledom slijedio cestu sve do farme i sav se naježio...

ROSS: Nemoguće stvari ne događaju se često.

MARTIN: U svakom slučaju...

ROSS: U svakom slučaju.

MARTIN: U svakom slučaju, bilo je prekrasno. I krenuo sam prema kolima, u stvari tek sam se zaputio i sve te košare prepune plodova... (*Promjena intonacije glasa.*) I upravo tada ugledao sam nju. (*Kao da sada vidi.*) Samo... samo me je gledala.

ROSS: Daisy Mae! (*Misli na Mae West.*) Plava kosa do ramena, velike sise u pripijenoj bluzi, goli pupak, sva plava, sa slamkom među zubima...

MARTIN: (*Blago.*) Doista ne shvaćaš.

ROSS: Ništa? Ni plava kosa? Ni sise?

MARTIN: Tako je stajala i gledala me tim očima.

ROSS: I to je bila ljubav.

MARTIN: Doista ne razumiješ.

ROSS: Ne? Zar nije bila ljubav?

MARTIN: Ne. Da, da, u stvari, to je bila ljubav, ali nisam to odmah shvatio. (*Kao za sebe.*) Kako sam i mogao?

ROSS: U stvari, tada je to bila samo požuda, a? Kurac ti se počeo dizati u hlačama...

MARTIN: (*Tužno.*) Ne razumiješ. (*Stanka.*) Nisam znao što se događa, što osjećam. Bilo je... ničemu slično što sam do tada osjećao, bilo je... iznenađujuće, u stvari... tako neuobičajeno! Tako je stajala i gledala me, tim svojim očima i...

ROSS: (*Nestrpljivo.*) I, jesi li razgovarao s njom?

MARTIN: (*Smije se.*) Jesam li što?

ROSS: Jesi li razgovarao s njom?!

MARTIN: (*Razmišlja.*) Uh, da, da, jesam. Prišao sam joj, tamo gdje je stajala i govorio joj, i ona mi je prišla... a te oči, i dodirnuo sam joj lice i... (*Naglo.*) Ne želim o tome pričati, ne mogu o tome pričati.

ROSS: U redu, dopusti da ti pomognem. VIDAŠ SE S NJOM?

MARTIN: (*Tužan smijeh.*) Da, o, da, vidamo se.

ROSS: Imaš li odnos s njom?

MARTIN: Imam li što?!

ROSS: (*Oštro.*) Tucaš li je?

MARTIN: Da, da, tucam je. O, Bože!

ROSS: (*Blaže.*) I zaljubljen si?

MARTIN: U tome je stvar.

ROSS: Što je to? Što to vidim?

MARTIN: Vidam se s njom... u vezi smo. Mislim. Ne! Nije to prava riječ. U stvari... tucam je, kako ti tvrdiš – ali sve je to van... čak i van... da, sve to radim.

ROSS: I zaljubljen si u nju.

MARTIN: (*Počne plakati.*) Da! Da! Jesam! Zaljubljen sam u nju. O, Bože! O, Sylvia! O, Sylvia!

ROSS: (*Nakon stanke.*) Ne usudujem se ni pitati, ali... tko je Sylvia?

MARTIN: Ne mogu ti reći!

ROSS: Kome ćeš, ako ne meni? Ne možeš reći Stevie, bilo bi to...

MARTIN: NE!

ROSS: Dakle, tko je ona? Tko je Sylvia?

(MARTIN odlazi do police, vadi fotografiju, promatra je, oklijeva, daje ju ROSSU ne gledajući dok mu je pruža. ROSS je uzima, bulji u nju s nevjericom, uz hropac koji prelazi u kašalj.)

MARTIN: (Posramljen.) Ne smij se. Molim te, ne smij se.

ROSS: (Bulji u fotografiju.) I ovo je Sylvia?

MARTIN: (Kima glavom.) Da.

ROSS: (Spuštajući fotografiju.) I to je Sylvia... koju tucaš.

MARTIN: Nemoj tako...

ROSS: S kojom si u vezi.

MARTIN: (Blago kima glavom.) Da. (Stanka.) Da.

ROSS: I koliko to traje?

MARTIN: (Blago.) Šest mjeseci.

ROSS: Isuse! Moraš to reći Stevie.

MARTIN: Ne mogu! To stvarno ne mogu!

ROSS: Moraš... ako to ne učiniš, ja ću.

MARTIN: (Moleći.) Ne! Rosse! Molim te!

ROSS: U velikoj si nevolji.

MARTIN: (Poput dječaka.) Zar stvarno?

ROSS: (Kima glavom gledajući fotografiju.) I te kako jesi, dragi moj, još kako.

MARTIN: Ali, Rosse, ti me ne razu...

ROSS: (Glasno.) Ta to je koza! U vezi si s kozom! Ti tucaš kozu!

MARTIN: (Nakon duže stanke, priznaje.) Da.

DRAME

Kraj prve slike

Druga slika

(Dnevna soba, dan poslije. MARTIN, STEVIE i BILLY; STEVIE drži pismo u ruci.)

BILLY: (Prema MARTINU.) Ti, činiš što?! Ti tucaš kozu?!

MARTIN: (Pokazuje na STEVIE koja stoji pored prozora i gleda napolje.) Billy! Molim te!

BILLY: Isuse Kriste!

MARTIN: Nemoj psovati!

BILLY: (Suzdržavajući smijeh.) Nemoj što?!

MARTIN: Nemoj psovati, premlad si za to.

BILLY: (Razmisli trenutak.) Odjebi!

MARTIN: Billy! Tvoja majka!

BILLY: (Uz gorak smijeh.) Ti tucaš tu jebenu kozu, a meni govoriš da ne psujem?!

MARTIN: I sam znaš da ni tvoj seksualni život nije baš...

STEVIE: (Još kod prozora, hladno.) Dosta, vas dvojica.

BILLY: (Martinu.) Ono što ja radim bar je... s ljudima!

STEVIE: (Okreće se prema sobi.) Rekla sam da prestanete!

BILLY: Kozojebac!

MARTIN: Jebeni pederu!

STEVIE: Rekla sam, dosta!

(Tišina)

BILLY: (Martinu, blago, povrijeđen.) Nazvao si me jebelim pederom? Ti si mene nazvao jebelim pederom?!

MARTIN: (Blago prema Billyju.) Žao mi je...

STEVIE: Billy, otac ti se ispričao.

MARTIN: Žao mi je. Gay si i to prihvaćam, i sasvim mi je svejedno kamo ga guraš. Mislim, sasvim mi je svejedno – tu ili tamo.

BILLY: Da! Naravno!

STEVIE: (Hladno.) Rekla sam, ocu je žao što te nazvao jebelim pederom, pošto on nije od te vrste ljudi. On je pristojan, liberalan, desno orijentiran, talentiran, tolerantan, poznat, ugodan, (glasnije.) za kojeg smo upravo otkrili da tuca kozu i upravo o tome želim razgovarati, ako nemaš ništa protiv. Pa čak... ako i imaš.

BILLY: Naravno, majko. Žao mi je, samo ti nastavi.

MARTIN: (Uzdahne.) O, Bože!

STEVIE: (Odlučno.) Da pogledamo još jednom Rossovo pismo? (Maše njim.)

MARTIN: (Povrijeđen i bijesan.) Ta kako je mogao! Kako mi je to mogao učiniti?!

STEVIE: (Hladno.) Kako je mogao – najbolji prijatelj nama oboma, čovjek kojem bi povjerio i vlastitu ženu, zar ne?...

MARTIN: Naravno... naravno...

STEVIE: Kako mi je Ross mogao napisati ovo pismo? (Maše njime.)

MARTIN: Da!!!

STEVIE: (Citira, hladno.) "...Budući da te volim, Stevie, isto kao što volim i Martina, kako vas oboje volim – i poštujem i volim – ne mogu ostati po strani u ovom kriznom razdoblju za vas oboje, zbog Martinova imidža u javnosti i zbog tvoje nesebične odanosti..."

PREMIJERE
FESTIVALI
RAZGOVORI
MI U SVIJETU

VOX

HISTRIONIS

AKTUALNOSTI

ANEKDOTE

TEORVA

NOVE KNJIGE

SJEĆANJA

MARTIN: Sranje!!!

STEVIE: Da?

MARTIN: Da.

STEVIE: Hajde, nemojmo se pretvarati da nije napisao ovo pismo, nemojmo se pretvarati da nisam danas pismo dobila poštom – fino od njega, nikakve elektroničke gluposti – i nemojmo se pretvarati da ga nisam pročitala.

MARTIN: Ne, ne, u pravu si.

STEVIE: I nemojmo se pretvarati da me Ross izvještava da si u vezi s... (*Gleda pismo.*) kako on to navodi? "...u vezi s izvjesnom Sylviom, koja je, teško mi je to reći, koja je..." Postaje baš osjetljiv, zar ne!

MARTIN: Da, da, stvarno.

STEVIE: "Mučno mi je reći da je ona koza."

BILLY: Isuse!

STEVIE i MARTIN: Ti šuti!!!

BILLY: (*Dramatizira.*) Hej! Naravno! Isuse!

STEVIE: (*Vraća se na stvar, opet citira.*) "Siguran sam da će te ovo šokirati i jako potresti..." Ma nemoj! "...Šokirati i jako potresti kad saznaš sve, ali osjećao sam se obveznim da ti upravo ja prenesem ove novosti..."

MARTIN: (*S nevjericom.*) Novosti?

STEVIE: Da, "novosti"!

MARTIN: Isuse! Koje li sreće?

STEVIE: "...Pošto sam smatrao da će ti biti draže da to saznaš od dragog prijatelja...", umjesto od koga?!

MARTIN: O, Bože, o, Bože!

STEVIE: "Nema sumnje da će ti Martin..." Nema sumnje?

MARTIN: Možda.

STEVIE: "Nema sumnje da će ti Martin ispričati sve što ja nisam ili ne mogu." (*Martinu.*) Zbog čega postoje prijatelji, a?

BILLY: Jadan tata!

MARTIN: Jadan tata?

BILLY: Što?

MARTIN: Ništa.

STEVIE: (*Smireno.*) Znači, sada ćeš mi ispričati sve što Ross nije mogao. Naravno, nakon što mi objasniš zbog čega postoje prijatelji.

MARTIN: O... Stevie... (*Kreće prema njoj.*)

STEVIE: (*Oštro, hladno.*) Ne prilazi mi, makni se od mene. Smrdiš po kozi, smrdiš na drek, smrdiš po svemu na što ne bih mogla ni pomisliti. Makni se od mene!

MARTIN: (*Raširenih ruku, bespomoćno.*) Volim te!

BILLY: (*Blago.*) Gospode Bože!

STEVIE: Ti mene voliš. Da vidimo jesam li to dobro shvatala. Ti mene voliš?

MARTIN: Da.

STEVIE: Ali, ja sam ljudsko biće, imam samo dvije dojke, dvije noge, dajem mlijeko samo u izuzetnim prilikama, koristim toalet... (*Počne plakati.*) Ti mene voliš? Ne shvaćam.

MARTIN: (*Beznadno.*) O, Bože!

STEVIE: Pa kako me možeš voljeti kada voliš nešto mnogo manje?

MARTIN: (*Još bespomoćnije.*) O, Bože!

BILLY: Jebeš kozu?!

MARTIN: (*Billyju, oštro.*) Sada je dosta! Van!

BILLY: (*Prema Stevie; raširi ruke.*) Što sam kazao? Kazao sam da on...

MARTIN: Dosta!

BILLY: Za ime Boga, samo sam...

MARTIN: Idi u svoju sobu!

STEVIE: (*Gotovo smijući se.*) Ali, Martine, stvarno!

BILLY: (*Ne vjeruje.*) Idi u svoju sobu?!

MARTIN: Da, idi u svoju sobu!

BILLY: Što je, kao da mi je – osam ili što? Da idem u svoju sobu?

STEVIE: Bolje da odeš, Billy. Ako ostaneš, možda još što i naučiš.

MARTIN: (*Prema Stevie.*) Fino rečeno!

STEVIE: (*Hladno.*) Hvala.

BILLY: (*Prema Stevie.*) Stvarno želiš da odem i ostavim te s ovim... s ovim... perverznom?!

STEVIE: Billy, samo idi u svoju sobu, ili čak van, ako to želiš... ili...

MARTIN: ...ili do nekog od tvojih javnih zahoda ili u neki od onih pederskih klubova ili...

BILLY: JEBITE SE!!!

MARTIN: (*Iznenadeno.*) Hopa!

BILLY: Djeluješ jako dobro informiran.

MARTIN: Ja čitam.

BILLY: Naravno. (*Prema Stevie.*) Idem, ako ti misliš da je O. K., majko! (*Martinu.*) Ali ne na ta tvoja... mjesta. Vjerojatno ću otići u svoju sobu, vjerojatno ću zatvoriti vrata, vjerojatno leći na svoj krevet, vjerojatno početi plakati, što će postajati sve glasnije i jače, ali vi to

nećete čuti – ni jedno od vas – pošto ćete biti zauzeti obostranim ubijanjem. Ali bit ću tu i moje će se srce osmogodišnjaka, kako ono kažu, “cijepati na komadiće”.

MARTIN: Izvrsno, izvrsno.

STEVIE: (*Zabrinuto.*) Da, odlično, Billy.

BILLY: (*Samo što ne zaplače.*) Isuse Kriste!

STEVIE: (*Dok on izlazi.*) Billy...

MARTIN: (*Smireno.*) Pusti ga. Dakle tako, ti i ja sami.

STEVIE: (*Nakon stanke.*) Da.

MARTIN: Koliko shvaćam, želiš o svemu razgovarati?

STEVIE: O, Bože! Baš tako!

MARTIN: Znači li to “da”?

STEVIE: (*Hladno, otresito.*) Danas sam bila u kupovini – svečane rukavice, ako te zanima. Ponekad ih obučem – za vjenčanja i slično...

MARTIN: Tko se udaje?

STEVIE: (*Oštro.*) Umukni!

MARTIN: Oprosti.

STEVIE: (*Opet normalnim tonom.*) Svečane rukavice, samo toliko, i vratila sam se kući. Ti si izašao, a iz Billyjeve sobe čula sam glazbu i našla ovo pismo. Izašao si prije no što je stiglo, ali to je i tako svejedno, i tako si jedno drugome ne čitamo pisma...

MARTIN: Stvarno, u pravu si.

STEVIE: Uostalom, saznala bi prije ili kasnije. Pismo je bilo od Rossa, što to on meni piše?

MARTIN: (*Blago.*) O, Bože.

STEVIE: I tako stojim u holu. Odložila sam neke stvari, uputila se dnevnom sobom prema stubištu i počela čitati.

MARTIN: Ross to nije smio uraditi. Zna da to nije...

STEVIE: (*Čita.*) “Najdraža Stevie...”

MARTIN: O, Bože!

STEVIE: “Ovo je najteže pismo koje sam ikada napisao...”

MARTIN: Naravno!

STEVIE: Zar sumnjaš? “Najteže pismo koje sam ikada napisao svojim najdražim prijateljima. Budući da te volim, Stevie, isto kao što volim i Martina, kako vas oboje volim – i poštujem i volim – ne mogu ostati po strani u ovom kriznom razdoblju za vas oboje, zbog Martinova imidža u javnosti i zbog tvoje nesebične odanosti...”

MARTIN: Kao što rekoh, sranje.

STEVIE: “...odanosti. Moram biti direktan, pošto bi oko-

lišanje samo otežalo situaciju. Martin – a to mi je sam priznao...” (*U stranu.*) Baš bih voljela čuti taj razgovor!

MARTIN: Ne, ne bi.

STEVIE: (*Ponovno čita.*) “Martin je u vezi s izvjesnom Sylviom...” (*Martinu.*) O, Bože! Pomislila sam da se radi o nekoj koju poznajem, da nije možda Rossova prva žena, s kojom bi možda... kad bi želio...

MARTIN: (*Iznenadeno.*) Rebecca?

STEVIE: Ili možda tvoja nova asistentica...

MARTIN: Koja? Ted Ryan?

STEVIE: Ne ta, nego ona sitna.

MARTIN: A, da, Lucy nešto.

STEVIE: Da, Lucy “nešto”. Vi muškarci stvarno ste muštre. Gdje sam ono stala? (*Opet čita.*) “...U vezi s izvjesnom Sylviom, koja je, teško mi ti je to reći... koza. Siguran sam da će te ovo šokirati i jako potresti, ali osjećao sam se obveznim da ti upravo ja prenesem ove novosti, pošto sam smatrao da će ti biti draže da to saznaš od dragog prijatelja. Nema sumnje da će ti Martin...” Nema sumnje?

MARTIN: To je u redu.

STEVIE: “...Nema sumnje da će ti Martin ispričati sve što ja nisam ili ne mogu. S dužnim poštovanjem spram oboje, Ross.” (*Stanka.*) Dakle.

MARTIN: Što? Dakle?

STEVIE: Sada ćemo sve raspraviti.

MARTIN: (*Uz težak uzdah.*) Naravno, ali ti to nećeš shvatiti.

STEVIE: O? Znaš što sam pomislila kad sam pročitala ovo pismo do kraja?

MARTIN: Ne, ne želim znati... čak ni pogađati.

STEVIE: Naravno, nasmijala sam se: gorka šala, ali doista smiješna. “Taj Ross, velim ti, taj Ross! Stvarno ideš predaleko, Rosse. Baš je smiješno na neki... užasan način... ali ipak je odviše, Rosse!” Zatresla sam glavom i stala se smijati – svom užasu, apsurdno, baš tom užasu; neke su stvari tako grozne da im se moraš smijati – i kada sam osjetila da se smijem, zapitala sam se zbog čega se uopće smijem. “U stvari, čak nije ni smiješno, kada sve to spoznaš, Rosse!” I odjednom sam stala, prestala sam se smijati. Shvatila sam – kao da padneš s visoke zgrade – o, sranje! Pala sam s visine i umrijet ću, raspršit ću se po nogostupu, baš tako – Ross dolazi jučer ovamo da bi napravio intervju s tobom, taj čudan smrad, neka vrsta slutnje da imaš

PREMIJERE
FESTIVALI
RAZGOVORI
MI U SVIJETU

VOX

HISTRIONIS

AKTUALNOSTI

ANEGDOTE

TEORIJA

NOVE KNJIGE

SJEĆANJA

DRAME

neku vezu – vezu s kozom. Tek što si to izgovorio, ja sam se nasmijala. Sam si mi to rekao! Jednostavno si mi to tako jebeno i rekao, a ja sam se nasmijala, još sam se i našalila da idem do trgovine s hranom za životinje i smijala se. Jebeno sam se smijala! Sve dok nisam prestala. Sve dok se sve nije posložilo, dok se nisam prestala smijati. Dok se doista sve nije posložilo – Rossovo pismo i sve ostalo: taj čudan smrad... Parfem tvoje ljubavnice na tebi. I tada sam znala.

MARTIN: Stevie, baš mi je...

STEVIE: Umukni!... I tada sam znala. I što je sljedeće bilo – povjerovala sam. Znati je jedno, ali vjerovati je nešto sasvim drugo... U nešto što znaš, čega si svjestan. Svi smo na svom putu spremni na propuste, narušavanje mira, laži, erupcije, nevjerstva – ako do njih dođe. (*Kao usput.*) Nikada nisam imala ni flert, sve te silne godine našega zajedništva – pa čak ni s mačkom ili... s bilo čim.

MARTIN: O, Stevie...

STEVIE: Spremni smo na razne... stvari, popuštanja, čak na nemoguće, mislimo da se možemo suočiti s bilo čim, s bilo čim što nas može snaći, ali nikad se ne zna, zar ne! (*U Martina.*) Zar ne!

MARTIN: (*Gotovo prestrašeno.*) Ne, ne stvarno.

STEVIE: Jebeno sam u pravu! Može se dogoditi nešto, kako se ono kaže, "izvan pravila igre". Smrt, prije nego i pomisliš da bi se dogodila – i to je dio igre. Udarac koji te zatekne da buljiš... u krumpir... što ti je do prije izvjesnog vremena bio muž. Emotivno rastrojstvo, postupno i polako, da nisi ni svjestan da ti se događa – ali je tu. Ta, za ime Boga – čitao si o "supružnicima" koji se odjednom počnu oblačiti u tuđe haljine – žene koje popizde... ili ako nešto nije kako treba, nije onako kako zamišljaš... onda je sve to bestijalnost.

MARTIN: Nemoj! Ti ne razumiješ.

STEVIE: Jebačinu sa životinjama! Ne, to je doista jedna od stvari na koje nikada u životu nisam pomislila. "Kada bi jednog dana počeo ganjati životinje trebala bih zapitati svoju majku kako bi se ona kod oca postavila da je učinio takvo što." Ne, na to nisam ni pomislila – nisam ni sanjala. (*Prilično hladno, veselo.*) Onda, kakav je bio tvoj dan?

MARTIN: (*Pokušava biti prirodan.*) Pa imao sam pristojan dan... u uredu. Proširio sam projekt World Cityja...

STEVIE: (*Usiljena osmijeha.*) O, super!

MARTIN: ...onda sam se zaustavio u pozamanteriji...

STEVIE: (*Iznenadeno.*) Po-za-man-te-ri-ji. Trgovina pomoćnom robom?

MARTIN: Da, baš tako – muškom pomoćnom robom.

STEVIE: A potom?

MARTIN: Potom sam se odvezao kući i...

STEVIE: Što?! Nisi usput navratio do svoje ljubavnice? Da bi te oblizala?

MARTIN: Ali ona je na selu. Stevie, molim te... nemoj!

STEVIE: (*Ljubopitljivo.*) Ona je na selu?

MARTIN: Ondje je držim.

STEVIE: Gdje to?

MARTIN: Molim te, prestani!

STEVIE: Martine, jesi li se ikada zapitao kako bi bilo da jednog dana dođeš kući iz svog savršenog života i ustanoviš da ti od njega nije ostalo ama baš ništa?

MARTIN: Ne, u stvari, nisam.

STEVIE: Mislim da bi bilo bolje da o tome popričamo. Ako se odlučim da te ubijem, moram točno znati razlog – svaki detalj.

MARTIN: Zar stvarno to želiš?

STEVIE: Što? Da te ubijem?

MARTIN: Ne, nego da sve saznaš.

STEVIE: Ne! U stvari, ne želim! Želim da cijeli dan počne od početka. Želim sve vratiti natrag kao da nisam ugledala pismo na stolicu u holu, kamo ga je Billy odložio, kao da nisam ni bila vani, kao da nisam ni kupila rukavice, kao da uopće nisam napuštala kuću, kao da nisam ni ustala iz kreveta – kao da se još nisam ni probudila! Ali pošto ne mogu vratiti vrijeme... onda ipak želim sve znati. Baš sam znatiželjna. Pokušaj me razuvjeriti! Bar pokušaj!

MARTIN: Zbog čega ne plačeš?

STEVIE: Zato jer je sve tako ozbiljno. U stvari, plaču li koze?

MARTIN: U stvari... ne znam. Nisam...

STEVIE: Nisi je nikada natjerao na plač?! Ta što ti je?!

MARTIN: (*Molećivo.*) Stevie...

STEVIE: (*Kao da se obraća nekom drugom.*) Nije u stanju natjerati kozu na plač. Ta kakav je to čovjek? Sin mu je vjerojatno u suzama dok se mi ovdje prepucavamo. To je baš bilo ružno, to što si mu rekao, Martine, uistinu ružno. Njegov sin vjerojatno leži na postelji, suze mu teku niz obraze, žena bi mu plakala još jače, ali u ovom

trenutku to nije u stanju. Ti čak nisi u stanju natjerati ni kozu na plač?! Ili?

MARTIN: Nisam baš rekao da ne mogu, rekao sam da nisam.

STEVIE: Zacijelo su koze sretna bića. O, jadniče!

MARTIN: (*Kao da želi otići.*) Ne mogu o tome pričati. Ne mogu te više slušati...

STEVIE: (*Ispriječi mu se.*) Stani tu gdje jesi! Pričat ćeš o tome, sa mnom, sada i ovdje!

MARTIN: (*Povlačeći se, uzdahne.*) Odakle da počnem?

STEVIE: Od samog početka! U stvari, zašto je zoveš Sylvia? Zar je imala pločicu ili nešto slično? Ili je bilo više poput pjesmice:

Tko je Sylvia

Najljepša od svih

Kojoj ni jedna koza nije ravna...

PREMIJERE

FESTIVALI

RAZGOVORI

MI U SVIJETU

VOX

HISTRIONIS

AKTUALNOSTI

ANEKDOTA

TEORJA

NOVE KNJIGE

SJEĆANJA

DRAME

MARTIN: (*Pokušava biti racionalan.*) Ne, u stvari, izgledalo je pravično. Čak i pristojno.

STEVIE: Hvala. Znači, ugledao si tu stvar... mislim tu kozu, i rekao sebi: "Ovo je Sylvia." Ili si joj se obratio: "Bog, Sylvia." Kako si, do vraća, znao da je ona – da je ženka? Vreća sisa koje su joj se klatile u međunožju? Ili ti možda nije prva?!

MARTIN: (*Prilično tiho.*) Ona mi je prva i jedina. Ali ti to ne razumiješ. Ti...

STEVIE: Uh, pokušavam ne povratiti.

MARTIN: Dakle, ako ti tako...

STEVIE: Ne! Pričaj dalje.

MARTIN: (*Uzdahne.*) U redu. Kao što sam već rekao Rossu...

STEVIE: (*Poput parodije.*) "Kao što sam već rekao Rossu..." Ne! "Kao što sam rekao Rossu..." Meni! Kao što govoriš meni!

MARTIN: (*Uzrujano.*) U svakom slučaju...

STEVIE: Ne u svakom slučaju! Ne! Baš u ovom slučaju!

MARTIN: (*Ne popušta.*) Kao što sam rekao Rossu.

STEVIE: U redu, kao što si rekao Rossu.

MARTIN: Hvala. Kao što sam rekao Rossu, otišao sam na selo... kako bih pronašao mjesto kakvo smo željeli, našu... kućicu na selu.

STEVIE: Dugo si tražio.

MARTIN: Ako to uspoređuješ s utopijom...

STEVIE: Naravno.

MARTIN: Jedino ako nisi jedan od onih koji padnu na

prvu loptu i: "To je to, to je to mjesto!" A ako nisi, onda će ti trebati dulje vrijeme da to pronađeš. Da bi našao baš ono što će zadovoljiti naše... seoske... potrebe. Ne udaljenije od sat vožnje...

STEVIE: Naše "seoske potrebe"?

MARTIN: Pa ti si to tako formulirala. Veranda, cvijeće i zeleno lišće uz željeznu ogradu i kamen. O. K.?

STEVIE: O. K. (*Ljutito.*) Prekrasno. A sada pređi na kozu!

MARTIN: Upravo do toga i dolazim. Dolazim do nje.

STEVIE: Ne nazivaj je ONA!

MARTIN: Ali ona jest – ONA! Baš tako! Ona je – ona!

STEVIE: Možda trebam biti sretna što nije "muško", mislim, što nije "jarac".

MARTIN: Kao što bi rekli: treba uvijek pitati! I tako sam se uputio do određenog mjesta...

STEVIE: Ooo?

MARTIN: Dakle, kada sam primijetio da nešto ne štima... Mislim, kada sam primijetio da će možda ljudi pogrešno shvatiti, to što radim...

STEVIE: Ubit ću te!

MARTIN: (*Zabrinuto.*) Da, moguće. Bilo je to idealno mjesto, poput kluba liječenih alkoholičara, kamo ljudi odlaze... da bi se odmorili, popričali.. i bili s nekim...

STEVIE: Što?! Kako?! S kim?!

MARTIN: Svejedno! Bilo je to pravo mjesto! Molim te, dopusti mi da završim! Bilo je to jedno od onih mjesta poput... lječilišta.

STEVIE: Pravo mjesto... za anonimne jebače?

MARTIN: (*U šoku.*) Molim te! (*Blaže.*) Molim te?

STEVIE: Oprosti. Uništi me do kraja.

MARTIN: Nije to mjesto imalo ni naziva... ništa. Ali je bilo pravo...

STEVIE: Kako si ga pronašao?

MARTIN: *Online.*

STEVIE: Naravno.

MARTIN: Uputio sam se onamo... i našao sam... što? Bilo nas je desetak... Naravno, imali smo i voditelja grupe.

STEVIE: Koga je on tucao, ili što?

MARTIN: Ofucana fraza: "Bio je izliječen!" Skinuo se!

STEVIE: (*Smireno.*) U redu. Što je tucao ranije?

MARTIN: Svinju. Mlado prase.

(*STEVIE pronalazi veliki keramički tanjur i razbija ga o pod.*)

STEVIE: Nastavi!

MARTIN: Hoće li toga biti još?

STEVIE: Vjerojatno.

MARTIN: Ne želiš valda da Billy side, postoje stvari...

STEVIE: Postoje stvari... kakve stvari? Privatne? Tajne?

Muš koji povjerava ženi osjetljivu vrstu terapije? Svinju, veliš?

MARTIN: *(Posramljeno.)* Kako je rekao, malo prase.

STEVIE: Isuse!

(BILLY utrči u dnevnu sobu.)

BILLY: Što je s vama dvoje?

MARTIN: Baš smo O. K., odlazi, Billy.

BILLY: Tko je nešto razbio?

STEVIE: Ja, tvoja majka, Billy.

BILLY: Hoćeš li nastaviti s razbijanjem?

STEVIE: Mislim da hoću.

BILLY: *(Uzimajući malu vazuu.)* Ovu sam ti ja poklonio, mislim da ću je ponijeti gore.

STEVIE: Pripazila bih na nju, Billy.

BILLY: Vas dvoje, smirite se. *(Odlazi.)*

STEVIE: *(Za njim.)* Sigurno bih pripazila na nju!

MARTIN: Dakle, to je bilo to mjesto.

STEVIE: Svinja? Stvarno?

MARTIN: Pa znaš... svatko je...

STEVIE: ... svatko... ili nešto.

MARTIN: Da.

STEVIE: *(Iznenada.)* Zar je i Clarissa Atherton bila ondje?

MARTIN: Tko? Da! A otkud mi posjetnica i...

STEVIE: I što – ili koga je ona tucala?

MARTIN: Psa. Mislim da je bio pas.

STEVIE: Misliš da je bio pas.

MARTIN: Zbog čega bi lagala? Zbog čega bi bilo tko u grupi lagao?

STEVIE: Kako da ja to znam?

MARTIN: I tako sam otišao tamo...

STEVIE: Jeste li dovodili i... svoje prijatelje sa sobom – svoje svinje, pse, koze, svoje...

MARTIN: Ne. Nismo se sastajali da bismo o njima pričali, bili smo zbog nas samih, zbog naših... problema, kako ih oni nazivaju.

STEVIE: Znači, sve živine bile su sretno...

MARTIN: Ne, bila je jedna... guska, mislim baš tako,

guska... *(STEVIE pronalazi vazuu i razbija je o pod.)* Da izađemo van?

STEVIE: *(Stavlja ruke na bokove.)* Samo nastavi – nastavi s tim.

MARTIN: *(Smireno.)* Dakle, bila je ta jedna guska...

STEVIE: Ne guske! Ne svinje! Ne psi! Riječ je o kozi!

MARTIN: U redu, riječ je o kozi, o Sylviji! *(MARTIN primjećuje da STEVIE traži nešto za razbiti.)* Ne! Molim te, stani! Samo slušaj! Sjedni i slušaj!

STEVIE: *(Drži malu zdjelu u rukama, sjeda.)* U redu. Slušam te.

MARTIN: Kao što rekoh, svi ti ljudi imali su problema, bilo ih je... sram ili kako bih se izrazio, imali su unutar-nje sukobe... trebali su o tome pričati s nekim... i ja sam bio tamo da bih, kako sam mislio, otkrio zbog čega su ondje.

STEVIE: *(Kao da ne shvaća.)* Molim?

MARTIN: Nisam shvaćao zbog čega su svi tamo... zbog čega su tako nesretni, što je bilo pogrešno u tome... biti zaljubljen... na taj način. *(STEVIE polagano ispusti zdjelicu koja se razbije o pod.)* Toliko ti toga moram objasniti.

STEVIE: *(Ironično.)* Stvarno?

MARTIN: *(Ustaje, malo se odmakne.)* Moraš obećati da ćeš biti mirna. Sjedni tamo i, molim te, slušaj. Nakon što završim možda ćeš... samo slušaj, molim te.

STEVIE: Kako mogu?

MARTIN: Otišao sam onamo... pošto nisam mogao doći k tebi s ovim problemom.

STEVIE: Oh?

MARTIN: U redu... promisli malo.

STEVIE: Mislim da si u pravu.

MARTIN: I većina ih je imala problema i dugu povijest. Muškarac sa svinjom bio je farmer. On i njegova braća, dok su još bili djeca, to su radili... kao normalno... sa svinjama. Ili možda s odojcima, to mi nije bilo jasno.

STEVIE: Naravno, to je bilo normalno.

MARTIN: Znači, slažeš se?

STEVIE: Ne. Samo nastavi.

MARTIN: To su oni, kao radili. Možda je bilo bolje nego...

STEVIE: ...nego da su to radili jedan s drugim, ili sa svojim sestrama, ili bakama? Baš si smiješan!

MARTIN: Nitko nije nastradao.

STEVIE: Stvarno?!

MARTIN: E upravo o tome ćemo pričati.

STEVIE: Da znaš da hoćemo!

MARTIN: (*Uzdahne.*) Mnogi od njih imali su svoje razloge, čovjek sa svinjom... to mu je postalo više kao navika, ugodno... nešto poput obiteljske obveze.

STEVIE: (*Pogleda prema nebu.*) Isuse!

MARTIN: Iako se "skinuo". "Izliječen", kako on kaže, što mi je bilo čudno.

STEVIE: Naravno.

MARTIN: Mislim... ako je već bio sretan...

(*STEVIE prevrne mali stol ne skidajući pogleda s MARTINA.*)

STEVIE: (*Ironično.*) Ooops!

MARTIN: Mislim, dok je to radio. Zar stvarno moraš? Iako mislim... možda i nije više bio... sretan.

STEVIE: Nisi ga ni pitao?

MARTIN: Ne, ne, nisam. Dama s njemačkim ovčarom...
STEVIE: Clarissa?

MARTIN: Ne, jedna druga. Čini se da su damu s ovčarom, kao dvanaestogodišnju djevojčicu, silovali otac i brat, stalno su je silovali i gledali jedan drugoga dok to rade...

STEVIE: ...i tako je prešla na psa?!

MARTIN: Da, tako nekako. Čovjek s guskom bio je toliko ružan... i mislim da nikada ne bi... znaš što mislim.

STEVIE: Misliš da znam?

MARTIN: Pokušaj zamisliti.

STEVIE: Mislim da ne mogu.

MARTIN: Pokušaj: tako ružan, nijedna žena... a ni muškarac, ne bi "mogli" s njim – nikad.

STEVIE: Možda u ruku ili slično. Ali... gusku?!

MARTIN: (*Uz tužan osmijeh.*) Ne može se svatko zadovoljiti na način... da ga samo uzme u ruku! Ni u kojem slučaju! I bio sam jako nesretan – jer su svi oni bili nesretni.

STEVIE: O, Bože!

MARTIN: A nisam znao zbog čega.

STEVIE: Stvarno? Mislim da smo se približili razlogu zbog kojeg ću te ubiti.

MARTIN: Ima još nešto što bih htio da shvatiš.

STEVIE: Još nešto?

MARTIN: Nešto što sam rekao Rossu.

STEVIE: Zar opet on?

MARTIN: On mi je najbolji prijatelj.

STEVIE: O? A ja sam mislila da sam to baš ja!

MARTIN: (*Smireno.*) Rekao sam da sve vrijeme našega zajedništva – tvog i mog – sve vrijeme braka... nikada te nisam prevario.

STEVIE: (*Lažno iznenađenje.*) Ooo!

MARTIN: Nikada, sve ove godine. O, da, ponekad me neka od tvojih prijateljica napadala u kuhinji tijekom tulu-ma ili...

STEVIE: Obožavam svoje prijateljice, imaju ukusa.

MARTIN: Nikada nevjeran, ni jedanput. Nikad nisam ni poželio drugu. Baš smo stvoreni jedno za drugo, ti i ja.

STEVIE: Odličan par, kako bi se reklo!

MARTIN: Da.

STEVIE: Nikad ne bi posumnjao da brak može biti tako idealan.

MARTIN: Da! Mislim ne, ne bih.

STEVIE: Izvrstan seks, kuhinja, čak i pranje prozora!

MARTIN: Budi ozbiljna!

STEVIE: Ne! Sve je tako ozbiljno! (*Nakon kraćeg razmišljanja.*) Jebi se, tamo!

MARTIN: Nikad! Ljudi su me pogledali i rekli: "Što je s tobom? Zar nemaš bilo kakvu... požudu?!" Odgovorio bih: "Imam i previše, sve čuvam za Stevie."

STEVIE: O da, o da, jebeno da!

MARTIN: Saslušaj me.

STEVIE: *Yes, sir! (Blaže.) Yes, sir!*

MARTIN: Svi muškarci koje sam poznavao imali su "vezu"... imali su druge žene i sprdali se s tim – u klubu, naravno. Ponekad bih se osjećao hendikepiranim. "Što je s tobom, Martine?! Nećeš valjda reći da to radiš samo sa svojom ženom?! Kakav si ti to muškarac?!"

STEVIE: Mora da ste vi muškarci zabavni kada se nađete zajedno!

MARTIN: Čudan je to skup. Ali ja sam želio samo tebe.

STEVIE: (*Nakon stanke, smireno.*) I ja ti imam nešto reći.

MARTIN: O, ne! Nemoj mi reći da si slučajno bila s...

STEVIE: Slušaj! Sve vrijeme našega braka nisam poželjela nikoga osim tebe.

MARTIN: Oh, Stevie.

STEVIE: Majka mi je rekla... bile smo kao prijateljice... žao mi je što je nisi upoznao.

MARTIN: I meni.

PREMIJERE
FESTIVALI
RAZGOVORI
MI U SVJETU

VOX
HISTRIONIS

AKTUALNOSTI

ANEGDOTE

TEORIJA

NOVE KNJIGE

SJEĆANJA

DRAME

STEVIE: Razgovarale smo kao sestre, o Bože, cijele noći, poput djevojaka, bile smo tako bliske prijateljice, ali isto tako znala je biti i "roditelj" kada je trebalo, kada je htjela da me... održi na pravom putu. I jednom mi je kazala – ovo ti nikada nisam rekla: "Budi sigurna da se udaješ za nekoga koga uistinu voliš – iskreno i stvarno – ali pazi u koga se zaljubljuješ, jer ćeš ga i oženiti. (MARTIN *mirno sluša.*) Tvoj otac i ja imali smo brak kakav se samo zamisliti može", stalno mi je ponavljala. "Budi sigurna da i tvoj bude takav!"

MARTIN: Stevie, ja...

STEVIE: "Pazi za koga se udaješ!" govorila je. I poslušala sam je. Zaljubila sam se u tebe? Ne... u stvari uletjela sam u ljubav s tobom i njegovala sam to! Sve ove godine, ponosila sam se tobom, svime što si napravio, bila sam sretna s... našim smiješnim sinom, bila sam... jednostavno sretna. Majko, pogledaj me, udala sam se za čovjeka kojeg sam voljela i bila sam... tako... sretna.

MARTIN: (*Prilazi joj i dodiruje je.*) O, Stevie...

STEVIE: (*Odgurne na pod sve što se nalazilo na servisnom stoliću.*) Makni s mene te svoje kozje papke!!! (*Odmiče se do zida i plače.*)

MARTIN: (*Kao da se opekao na vrućoj peći.*) U redu! Neću više!

STEVIE: Da! Još! Svršeno je! Izbljui se po meni! Izbaci sve iz sebe! Nikada neću biti spremnija. Dakle... hajde, što čekaš! Spremna sam, ležim gola na stolu, izvuci sve svoje noževe! Sasijeci me! Izreži me na komadiće!

MARTIN: (*Trenutak razmišlja.*) Prije ili nakon što se izbljujem po tebi? (*Blaže, uzdignutih ruku.*) Oprosti, oprosti.

STEVIE: (*Uzdrhatala glasa.*) Uzrujane žene često pomicaju metafore.

MARTIN: Da, da.

STEVIE: Hajde, što čekaš! (*Nakon stanke.*) U stvari...

MARTIN: Hvala.

STEVIE: Kao i obično neodlučan.

MARTIN: Da, oprosti.

STEVIE: (*Namjerno prevrće stolicu.*) Hajde, nastavi!

MARTIN: Hoćeš li tako sa svim namještajem?

STEVIE: (*Ogleda se.*) Mislim da hoću. Iako ćeš mi morati pomoći oko nekih dijelova.

MARTIN: Doista! Stvarno!

STEVIE: (*Uzima sliku i razbija je preko nečega.*) DA! STVARNO! Sav namještaj! I to sada!

MARTIN: Ali to je bila slika moje majke!

STEVIE: I još je uvijek njezina! I tako si pronašao našu željenu farmu.

MARTIN: I čim sam je pronašao... nazvao sam te. Sjeti se, javio sam ti da sam je rezervirao za nas.

STEVIE: Kako da to zaboravim

MARTIN: I upravo sam vozio prema gradu, prema autocesti, i stao sam na vrh brijega...

STEVIE: Na vrhuncu.

MARTIN: Što? Tko si ti?!

STEVIE: Znači, zaustavio si se na vrhuncu, i?

MARTIN: Da, baš tako. Zaustavio sam se, a pogled odozgo bio je... prekrasan. Ne spektakularan, nego prekrasan – jesen, boje lišća...

STEVIE: (*Buljeći u njega.*) Pravo selo!

MARTIN: Da, pravo selo. Zaustavio sam se i kupio neke stvari – povrće i slično. Sjeti se.

STEVIE: Ne, ne mogu se sjetiti.

MARTIN: (*Nastavlja.*) Nema veze. I tada sam je ugledao.

STEVIE: (*Pomalo groteskno.*) Koga?!

MARTIN: (*Pomalo razočaran.*) O, Stevie...

STEVIE: (*Ironično.*) Koga?! Koga si mogao ugledati?!

MARTIN: Nastavit ću s pričom. Jer si ti to tražila. Sve ću ti ispričati.

STEVIE: (*Očima uprtim u njega.*) Mislim da mi tako i treba!

MARTIN: I upravo sam zalupio prtljažnik automobila, sa svim stvarima... i tada sam je spazio. I ona je gledala mene... tim očima.

STEVIE: (*Bulji u njega.*) O, tim očima! Te oči!

MARTIN: (*Polagano.*) I to što sam osjetio... bilo je nešto posebno, nešto što nikada prije nisam osjetio. Bilo je... začudno. I tako je stajala.

STEVIE: Tko?! Tko?!

MARTIN: Nemoj. Gledala je u mene tim svojim očima i ja... ja sam se istopio. Mislim da se dogodilo baš to – istopio sam se.

STEVIE: Čista, nevina, naivna. Zar nikad nisi vidio dijete ili nešto slično? Nikad nisi vidio Billyja dok je bio beba?

MARTIN: (*Moleći.*) Naravno da jesam. Ne ismijavaj me.

STEVIE: Ne ismijavaj me?!

MARTIN: I tako... otišao sam do mjesta gdje je stajala – do ograde kraj koje je bila, kleknuo sam, da bi nam pogledi bili u istoj ravni...

STEVIE: Kozjoj ravni?!

MARTIN: (*Gotovo bijesan.*) Završit ću s ovim! Ti si to tražila i dobit ćeš! Stoga... zaveži tvoju tragičnu gubicu! (*STEVIE oštro udahne i stavi prst na svoja usta.*) U redu. Slušaj me dobro. Bilo je to kao da je neki izvanzemaljac došao odnekud... i zgrabio me... bila je to ekstaza, čistoća i ljubav... neka čudesna ljubav neusporediva s bilo čim! Zar ne shvaćaš?! Zar ne možeš shvatiti to... to što mi se u tom trenutku dogodilo? Što nitko ne može razumjeti? Zašto su ti osjećaji tako čudni? Možda što su neusporedivi s bilo čim drugim? (*STEVIE tresе glavom.*) Što to radiš?

STEVIE: Postajem tragična. Sigurna sam da bi se ovo jako svidjelo nekom psihijatru.

MARTIN: I tako, kao što rekoh, kleknuo sam, nivo očiju, i došlo je do... čega?! Do razumijevanja, tako bitnog, tako prirodnog...

STEVIE: Znači, nekih se stvari ipak možeš sjetiti, a?

MARTIN: (*Zatvori oči na trenutak.*) ...razumijevanja i...

STEVIE: (*Visokim glasom.*) Ne mogu se sjetiti kamo sam stavio glavu brijača kad sam došao u sobu...

MARTIN: (*Odbijajući da ga uvuče u to.*) ...neke vrste razumijevanja, sasvim prirodnog, tako intenzivnog, što nikada neću zaboraviti, bilo je to poput one noći kada smo ti i ja istodobno doživjeli orgazam. Kada je ono bilo... mjesec dana nakon što smo prohodali? Stevie?

Nije bilo stvarno... a ipak je bilo tu!

STEVIE: Koliko me mrziš?

MARTIN: (*Beznažno.*) Ali ja te volim. (*Stanka.*) Ali, volim i nju. (*Stanka.*) I to je to.

STEVIE: (*Bijesna, zatim smirena.*) Samo nastavi.

MARTIN: Morao sam to uraditi.

STEVIE: Da? (*MARTIN kimne glavom.*) Da.

MARTIN: I bilo je neke kemije... komunikacije... poput rađanja, sve je bilo tako posloženo i znao sam da se mora dogoditi.

STEVIE: Mislim da ću povratiti.

MARTIN: Nemoj, molim te. Da, rađanje! I kada krene, nema više natrag, nema sustezanja. Provakao sam ruke kroz žičanu ogradu i ona mi je prišla, uvukla svoje lice među moje ruke, približila svoj nos mom... i njuškala me...

STEVIE: Odrasla sam žena, odrasla i udana žena. (*Kao da prvi put čuje tu riječ.*) Njuškati, njuškati.

MARTIN: Njezin dah... njezin dah... bio je tako nježan, topao i... (*Čuje nešto, zastaje.*)

STEVIE: Nastavi, reci odrasloj udanoj ženi....

MARTIN: (*Pokazuje prstom prema gore.*) Čujem Billyja.

(*BILLY ulazi.*)

BILLY: Zar si je udario? (*Vidi krš u sobi.*) Jebi ga, što je ovo?!

STEVIE: Preinake, dragi. Ne, ne udara me, tučem sama sebe.

BILLY: (*Samo što ne zaplače.*) Čuo sam vas! Bio sam gore i sve sam čuo! Dosta je bilo! Za ime Boga! Dosta!

MARTIN: Uskoro, Billy, nismo još završili.

STEVIE: Izadi, Billy, idi van i igray se.

BILLY: Izadi i... što?

STEVIE: (*Oštro.*) Izadi van! Ostavi nas same!

BILLY: Ali...

MARTIN: (*Smireno.*) Učini ono što ti majka kaže. "Izadi i igray se!" Pravi torte od pijeska, penji se na stablo...

BILLY: (*Prijeteci prstom prema MARTINOVU licu.*) Ako se vratim i nađem da si je ozlijedio, ja ću... ja ću te... (*BILLY krene podignute ruke prema MARTINU, MARTIN krene prema njemu, zgrabi mu ruku i zaustavi ga. BILLY plače, istrči iz sobe. Čuje se tresak ulaznih vrata.*)

STEVIE: Torte od pijeska?

MARTIN: Da, bilo što.

STEVIE: Što ćeš uraditi ako se vrati i ustvrdi da si me ozlijedio?... Kada se vrati i ustvrdi da si me ozlijedio?

MARTIN: (*Odsutno.*) Što?

STEVIE: Kada se vrati sa stabla ruku punih pijeska. (*Smirenije.*) Bio si usred svog rođenja.

MARTIN: Da.

STEVIE: Bože, da si bar glup.

MARTIN: Da, da si bar i ti glupa.

STEVIE: (*Službeno.*) Rodenje!

MARTIN: Da. U tom trenutku shvatio sam...

STEVIE: ...da ste ti i ta jebena koza predodređeni jedno za drugo...

MARTIN: ...da smo ona i ja bili... da ćemo ona i ja spavati zajedno.

STEVIE: U štali! Sijenu! Ne u postelji!

MARTIN: Svejedno. I to što je izgledalo nemoguće ipak se dogodilo. Željeli smo jedno drugo, morao sam je imati... (*STEVIE vrisne, pokušava ustati, ali se zanese i sjedne natrag u stolac.*) Sada je dosta! Pusti me da završim!

PREMIJERE
FESTIVALI
RAZGOVORI
MI U SVJETU

VOK
HISTRIONIS

AKTUALNOSTI

ANEKDOTA

TEORUA

NOVE KNJIGE

SJEĆANJA

DRAME

STEVIE: Billy je sljedeći kojeg ćeš poševiti.
MARTIN: Nije moj tip.
STEVIE: (*Bijesna, ustaje.*) Nije tvoj tip?! Nije tvoj jebeni tip?!
MARTIN: Ne, nije. (*Ona krene da ga udari.*) Ti si moj tip. (*Šokirana zastaje, vidi se njezina neodlučnost.*) Ti si moj tip.
STEVIE: (*Ostane na mjestu.*) Hvala ti!
MARTIN: Nema na čemu. O, Stevie, ja...
STEVIE: Ja sam tvoj tip – ali i ona, ta koza. Glavno da je žensko, a? Znači, za tebe je samo važno da ima pičku!
MARTIN: (*Glasno.*) Dušu! Zar ne shvaćaš razliku?! Ne pičku, nego dušu!
STEVIE: Ali dušu ne možeš jebati.
MARTIN: Ali nije riječ o jebanju!
STEVIE: Da!!!
MARTIN: (*Sasvim blago.*) Ne, Stevie, doista ne.
STEVIE: (*Stanka, zatim još odlučnije.*) Naravno da se radi o jebanju! U stvari, ti si životinja!
MARTIN: (*Trenutak razmisli.*) Mislio sam da jesam.
STEVIE: Ha!
MARTIN: Mislio sam... da jesam. Mislio sam da smo svi mi... životinje.
STEVIE: I da se krećemo među svojima!
MARTIN: Ali mi se zaljubljujemo i u druga bića... pse i mačke, i...
STEVIE: Ali ih ne tucamo! Ti si čudovište!
MARTIN: U neprilici sam, baš sam podvojena ličnost ...
STEVIE: Kozojebac!
MARTIN: Sylvia i ja...
STEVIE: Želiš li mi reći da te ona želi.
MARTIN: Da.
STEVIE: Kako ona to radi – uz blago blejanje?
MARTIN: Ali, to rade ovce.
STEVIE: Svejedno! Predstavila se?! Kleknula na prednja koljena, zakolotala očima, blago te pogledala i...
MARTIN: Stani! Ne želim ulaziti u detalje našeg seksualnog odnosa, ne s tobom!
STEVIE: Hvala! Znači, iskoristio si to... biće. U stvari, ti si je... silovao... tu životinju i sebe uvjerio da je to ljubav?!
MARTIN: (*Beznadno.*) Ali ja je volim... i ona voli mene, i...

STEVIE: (*U bijesu baca knjige s polica ili prevrće dio namještaja.*) A sada, slušaj ti mene. Slušala sam te. Slušala sam o tome koliko me voliš, kako nikada nisi ni poželio neku drugu ženu, kako je naš brak bio idealan mimo svih normi. Prepametni smo za sva ta sranja. Shvaćamo sve sranje i probleme koji tište ljude oko nas, vidimo što nije uredu, a što drugi vide kao normalno, oboje uživamo i žalostimo se istodobno. Imamo zacrtan cilj u životu, sve do smrti, i sve je to O. K., jer tako treba biti... sve dok nešto ne zajebemo...
MARTIN: Znam, znam...
STEVIE: Umukni... sve dok nešto ne zajebemo. A ti si sve zajebao!
MARTIN: Stevie, ja...
STEVIE: Rekla sam: umukni! Znaš li kako si sve to izveo? Kako si sve zajebao?
MARTIN: Jer sam se jednoga dana zaustavio na štandu s povrćem, pogledao ulijevo i vidio...
STEVIE: Razbio si nešto što se ne da popraviti!
MARTIN: Stevie...
STEVIE: Prestao si me voljeti? U redu! Ne, nije uredu, ali i to se može popraviti... s vremenom... ili slično! Ali kada mi kažeš da voliš mene... i životinju, istodobno? Na isti način? Da ideš iz mog kreveta – naše postelje... strašno, znajući kako nam je lijepo... kako se divno dopunjujemo... kako izvrsno svaki put ponovno funkcioniramo... ti odlaziš iz naše postelje, oplahneš svoj kurac, sjedneš u automobil, odeš k njoj i s njom radiš ono što... nisam u stanju ni zamisliti? Ili – što je još gore!... vraćaš se od nje, u moju postelju?!... i sa mnom radiš ono što čak i mogu zamisliti... vodiš ljubav... i ja to želim?!
MARTIN: (*Jako tužno.*) O, Stevie...
STEVIE: (*Ne obazirući se.*) Da možeš odraditi te dvije stvari... ne shvaćati kako se... SVE RASPADA?! Kako je to nerješiv problem – koji nema nikakve veze s raskidom ili opraštanjem? I kako sam ja uništena? Kako ja to nikako ne mogu shvatiti? Kako to ne mogu ni poreći, budući da si čak ne mogu ni priznati da je istina? Ne mogu si priznati, jer to je jače od mene.
MARTIN: Stevie, obećavam ti... da ću prekinuti. Da ću...
STEVIE: Prestati, to nema nikakve veze?! Kako bilo što ima ikakve veze s bilo čime?! Potpuno si me uništio, ti kozojepče, ti ljubavi mog života! Sasvim si me uništio! Baš si me uništio, ali obećavam ti, uništit ću i ja tebe!

(Kratka stanka, ona se okrene na peti, izlazi iz sobe. Čujemo tresak ulaznih vrata.)

MARTIN: (Nakon što čuje tresak vrata.) Stevie? Stevie?

Kraj druge slike

Treća slika

(Otprilike sat poslije. MARTIN sjedi usred krša. Moguće da pregledava neki razbijeni komad. Soba je kao što je bila na kraju druge slike. Ulazna vrata se zalupe, ulazi BILLY. MARTIN ustaje i stane na sredinu sobe.)

BILLY: (Ogleda se po sobi.) Vau!

PREMIJERE MARTIN: (Otkrije da je BILLY u sobi.) Da, baš, vau!

FESTIVALI BILLY: (Ležerno.) Stvarno ste sve sredili, a?!

RAZGOVORI MARTIN: (Kroz smijeh.) Naravno.

MI U SVIJETU BILLY: Gdje je ona?

MARTIN: Hm? Tko?

VOX BILLY: (Ne baš ljubazno i prenaglašeno.) Moja majka.
HISTRIONIS Gdje mi je majka?

AKTUALNOSTI MARTIN: (Kao u šali.) Gdje je "moja majka"? Ne: "Majka
ANECDOTE – gdje je majka?" I ne tako, nego... "Gdje je moja majka?"

TEORIJA BILLY: (Postaje bijesan.) Svejedno! Gdje je? Gdje mi je
NOVE KNJIGE majka?

SJEĆANJA MARTIN: (Bespomoćno širi ruke.) Ja... ja...

DRAME BILLY: (Bijesan.) Gdje je? Što si joj uradio... ubio si je?

MARTIN: (Blago.) Da, mislim da jesam.

BILLY: (Ispusti nešto što je podigao s poda.) Štooo?!

MARTIN: (Pravdajući se.) Stani. Ne. Ne, nisam je ubio – naravno da nisam – ali mislim da sam trebao. Mislim da smo se uzajamno uništili.

BILLY: Ali gdje je onda?

MARTIN: Nemam pojma.

BILLY: Kako to misliš, ne znaš...

MARTIN: Izašla je!

BILLY: Kako to misliš, izašla je? Kamo...

MARTIN: Prestani me ispitivati kako to mislim! Rekla je što je imala reći, završila je... i jednostavno otišla. Zalupila je ulaznim vratima i otišla. Mislim da se nekamo odvezla.

BILLY: Da, nema džipa. Gdje je?

MARTIN: (Glasno.) Otišla je! Nemam pojma gdje je! Ponavljam ti: "Otišla je!" Ne, nisam je ubio, u stvari, mislim da jesam, mislim da smo se uzajamno poubijali. Nadam se da razumiješ!

BILLY: (Gotovo da zaplače.) Konačno znam tko si. Znam da si mi otac. Znam tko si ili bar tko bi trebao biti, ali...

MARTIN: Zar i ti?

BILLY: Kako?

MARTIN: Zar više ne znaš tko sam?

BILLY: Ne.

MARTIN: Isto kao i tvoja majka.

BILLY: (Pokušava objasniti, ali uz očit bijes.) Roditeljske svađe, to mi je već poznato. Postoje dobra i loša vremena, a ponekad izvuku plahu ispod tebe i...

MARTIN: Pomiješao si metafore.

BILLY: (Bijesan.) Što?

MARTIN: Bez veze, možda nije baš pravo vrijeme za to. Govorio si: "Postoje dobra i loša vremena."

BILLY: Da. (Sarkastično.) Hvala.

MARTIN: Nema na čemu.

BILLY: Ali ponekad nešto izvuku ispod tebe.

MARTIN: Možda... tepih.

BILLY: Točno! A sada umukni! (MARTIN otvara usta, pljuke.) Pravi si semanticist.

MARTIN: Izvrsno! Gdje li si to naučio?

BILLY: Polazim najbolju školu. Zar si zaboravio?

MARTIN: Da, ali svejedno...

BILLY: Umukni, odjebi!

MARTIN: U redu.

BILLY: Postoje dobra i loša vremena. Postoje razdoblja kada se osjećamo... tako zadovoljni i sretni, i to nas stanje gotovo uspava mimo naše volje. Takvih i nema baš previše. Ali ima i jebениh razdoblja kada nam nije jasno što se u stvari s nama događa – a ti su pak tako česti. Govorim o nama – takozvanim... "odraslima".

MARTIN: Da, znam.

BILLY: Ali ponekad poželimo da smo dovoljno odrasli da... jednostavno odemo i započnemo sve ispočetka, i to negdje drugdje, jednostavno sve izbrisemo.

MARTIN: Pa čak i ovo?

BILLY: (Oštro.) Možeš pogađati samo jedanput – i odjebi! (Još oštrije.) Što si učinio s mojom majkom?

MARTIN: (Mirno.) Završili smo razgovor (Pokazuje na krš u sobi.) – vidiš kako je to izgledalo – dakle, završili smo

razgovor i njezina je bila... zadnja. Nakon toga je otišla. Jednostavno otišla, i zalupila vratima.

BILLY: Koliko ima od toga?

MARTIN: (*Sliježe ramenima.*) Sat vremena, možda i više, možda dva sata. Trenutačno baš i nisam dobar u određivanju vremena i slično.

BILLY: Dva sata? I nisi ni...

MARTIN: Što to?! Nazvao policiju? (*Imitirajući potresenost.*) "O, naredniče, pomozite! Supruga mi je upravo saznala da se seksam sa životinjom i napustila me. Možete li mi pomoći da je nađem?" Što? Da otrčim za njom?! Ta ona je odrasla žena, možda je otišla frizeru, otkud znam.

BILLY: Što ti je rekla?

MARTIN: O... Puno toga.

BILLY: Kada je otišla?! Što je rekla kad je otišla?

MARTIN: Nešto kao... da će me uništiti – ili tako nešto.

BILLY: Budi precizniji.

MARTIN: Teško je biti precizniji... Bili smo tako zauzeti razgovorom i...

BILLY: Što je rekla, i to odmah?!

MARTIN: (*Iskašlje se.*) "Uništio si me, ali... ali ću uništiti i ja tebe."

BILLY: Što bi to trebalo značiti?

MARTIN: Zar te još nikada nitko nije uništio? Zacijelo nije – ne još. To znači... baš kao što rekoh, da si učinio nešto što se ne da popraviti i... i da se nećeš tako lako izvući.

(*BILLY stoji kao skamenjen i počne plakati, ali kratko.*)

BILLY: (*Brišući oči.*) Shvaćam.

MARTIN: Ti uništiš mene – a ja tebe.

BILLY: Da, shvaćam. (*Pokazuje na krš.*) Znači, nema smisla ovo sređivati?

MARTIN: Užasno sve ovo izgleda, zar ne?!

BILLY: Hajde da ipak pospremimo.

MARTIN: Pripremimo pozornicu za sljedeću rundu?! Ha? Koju sljedeću rundu?! Ta sve je to prošlost, zar ne? Baš sve? Sva nadanje... sva "spasenja"? Sve kao isprano mlazom vode u toaletu... sve otišlo u kanalizaciju... ili tako nešto? Sva nada, baš sve? Nestalo? Baš sve?

BILLY: Tako nekako. (*BILLY pokušava namjestiti nekoliko stvari, ali odustaje.*) I što će biti dalje? Razvod?

MARTIN: Nemam pojma, Billy, mislim da u ovakvim situacijama nema pravila.

BILLY: Znači, mimo svih normi, a?

MARTIN: Mislim da je tako.

BILLY: Tek sad mi ništa nije jasno. Nikad nisam ni bio zaljubljen. Ipak, mislim... Kakav krš, i tako to.

MARTIN: Ja jesam – dvaput – tvoja majka i... Sylvia.

BILLY: Stvarno ne odustaješ, zar ne?

MARTIN: Od čega?...

BILLY: Od te kože! Te tvoje velike ljubavi!

MARTIN: Istina.

BILLY: Odrasti već jednom!

MARTIN: A! Tako znači! (*BILLY se smije, MARTIN pokušava podići stolicu.*) Pomozmi mi! (*BILLY mu pomogne.*) Hvala!

BILLY: Nema na čemu! Nedavno su nas pitali u školi, mislim prošli tjedan, prošli mjesec, pitali su nas da ispričamo koliko su nam uvjeti života normalni, koliko... koliko su konvencionalni i kako se u tome snalazimo.

MARTIN: Kakva je to škola?

BILLY: Ta ti si odabrao, u stvari, vas dvoje ste je odabrali. I mnogi dečki su ustali i pričali o svemu – znaš – o životu kod kuće, kako im se roditelji slažu i sve ostalo, ništa posebno, osim kod dečki čiji su roditelji razvedeni, ili je jedan otišao od kuće, ili možda čak poludio, i tako to.

MARTIN: Stvarno? Poludio?

BILLY: Da. Dobra privatna škola. Čak i dečki, hvala. Upravo ono što smo očekivali. Svi nekako lijevo usmjereni, ali nisu ni svjesni toga. (*Podiže komad nečega.*) Kamo s ovim?

MARTIN: Mislim, u smeće.

BILLY: (*Pogleda to.*) Šteta. (*Ponovno spusti na pod.*) Sve je tako dosadno, gore no što bi se očekivalo.

MARTIN: Smatrat ću kao da nisi još ustao i progovorio.

BILLY: Da. Baš tako. Znaš što ću im reći – kada ustanem, na te svoje klimave noge?

MARTIN: Misliš da to želim?

BILLY: Naravno, ta ti si odrastao.

MARTIN: Ali smanjio sam se.

BILLY: Da? Dakle... svejedno. Mislim da ću im reći baš ovo: da sam živio s dvoje ljudi koji su bili upravo kakve si poželjeti možeš i da me je rodio bilo tko drugi, ne bi mi ni u kom slučaju bilo bolje. (*MARTIN podiže ruku kao da ga želi zaustaviti.*) Ne, stvarno tako mislim. Vas dvoje ste gotovo savršeni. Pametni, pravični i imate smisla

za humor – baš oboje – i... i demokrati ste. Zar niste, demokrati?

MARTIN: Ponekad i više no što treba.

BILLY: Tako sam i mislio, i vaš je cilj bio da odgojite sina poput vlastite kopije, da pomislim da se bolje nosite s time što sam peder no što ja to mogu i povjerovati.

MARTIN: Ali, sada...

BILLY: Ipak, hvala.

MARTIN: Najmanje što smo mogli učiniti.

BILLY: Doista.

MARTIN: *(Pravi se iznenađen.)* Ti si peder?!

BILLY: *(Uz osmijeh.)* Umukni. Pružili ste mi više no što su drugi imali, više od drugih "mamica i tatica", bili smo bliži, bar se meni tako činilo, od drugih. Istinska vodi-lja, bilo je prekrasno vidjeti kako se dvoje ljudi mogu tako voljeti...

MARTIN: Dosta!

BILLY: U stvari, bar sam ja tako mislio – sve do jučer, dok se govno nije zalijepilo za plafon!

MARTIN: Molim te, Billy?!

BILLY: Dok se govno nije zalijepilo za plafon, i govor koji sam namjeravao održati u školi postao je povijest. Što li ću sada reći?! Jadan ja! Sve su mi lađe potonule. Što li ću sada ispričati?! Da vidimo: jučer sam se vratio kući i sve je bilo uredu – sasvim normalno, izvrsno. Divni roditelji, prekrasna kuća, divno drveće, automobili, baš sve: sve "naj". Ali danas dolazim kući, i što nalazim? Nalazim svoju divnu majku i svoga dragog oca kako raspravljaju o pismu koje im je uputio dobri stari prijatelj Ross...

MARTIN: Jebeš Rossa!

BILLY: Da? Pismo dobrog starog prijatelja Rossa upućeno divnoj mami o tome kako moj dobri tata u štali jebe životinje!

MARTIN: Ne... ne čini mi to.

BILLY: Životinje! U stvari, samo jednu. Kozu! Jebenu kozu! Vidite, dečki, vaše su priče ništa spram moje, od koje će vam spasti hlače i obrisati tetovaže s vašeg dupeta. I pazite sada – dok su divna mama i dragi mi tata imali pravu supružničku raspravu, jedno je od njih potkopalo naš dom, gotovo do podruma, iskopalo tako duboku jamu za sve nas!... Tako široku!... Ogromnu!... Kako bismo svi u nju pali *(počne plakati)* i da se nikada... nikada... ne izvučemo... bez obzira koliko pokušavali... I vidite, dragi kolege, djeco, vidite, ja volim to

dvoje ljudi! Volim čovjeka koji kopa tu jamu – volim ga samo dok ga ne daje kozi! Volim tog čovjeka! Volim ga! *(Ispušta nešto što je držao u rukama, ide prema MARTINU raširenih ruku.)* Volim ga! *(Obavija ruke oko MARTINA koji ne zna što bi. Počne ljubiti MARTINA u ruke, po vratu, još neko vrijeme plače. Zatim se naglo okrene i počne ljubiti MARTINA ravno u usta – pravi strasni ljubavni poljubac. ROSS ulazi u sobu i u šoku promatra. MARTIN se pokušava osloboditi BILLYJA, ali BILLY ne popušta. MARTIN ga konačno odgurne od sebe. BILLY stoji na istom mjestu, plače i drži ruke ni oko čega. Nisu primijetili ROSSA.)*

MARTIN: Ne čini to!

BILLY: Volim te!

MARTIN: Naravno... naravno, ti...

BILLY: Pederu? Pederu jedan?

MARTIN: Nisam to mislio reći!

BILLY: Tata! Volim te! Zagrli me! Molim te!

MARTIN: *(Zagrli ga, pomiluje ga.)* Šššš, šššš, smiri se.

BILLY: *(Konačno se sabere.)* Oprosti, nisam mislio...

MARTIN: Ne, sve je u redu. *(Raširi ruke.)* Dodi, daj da te zagrlim.

(BILLY mu pride i blago se zagrlje.)

ROSS: Oprostite! *(Iznenađeni, razdvoje se. BILLY se možda o nešto i spotakne.)*

MARTIN: Što?! Vidiš kako se muškarac ljubi sa svojim sinom? To bi se izvrsno uklopilo u neko od tvojih jebenih pisama. Judo! Izlazi van!

BILLY: Nije to što misliš!

MARTIN: *(Prema BILLYJU.)* Da, da, upravo je to i bilo! Ne ispričavaj se. *(Prema ROSSU.)* Šteta što nisi poveo svoju TV ekipu! Zar se ti nikada ne ljubiš sa svojim sinom? Ljubiš li se s – kako mu je ono ime? S Toddom?

ROSS: Ne na taj način.

MARTIN: Kakav način?! Kakav način?! *(Pokazuje na BILLYJA.)* Ovaj dečko je povrijeđen! Ja sam ga povrijedio, a on me svejedno voli! Jebena budalo! Voli svog oca i kakve to veze ima ako se dogodi da u jednom trenutku i... dode do neke vrste... seksualnosti?! Kakve to jebene veze uopće ima?! Povrijeđen je i osamljen, uostalom bavi se svojim jebenim problemima!

ROSS: Stvarno si bolestan, više no što sam i mislio.

MARTIN: Ne! Samo sam histeričan!

BILLY: Prešao sam granicu, a ti si bio...

PREMIJERE
FESTIVALI
RAZGOVORI
MI U SVIJETU
VOX
HISTRIONIS
AKTUALNOSTI
ANEKDOTA
TEORIJA
NOVE KNJIGE
SJEĆANJA
DRAME

MARTIN: Sve je u redu.

BILLY: ...sasvim drugi muškarac. Bio sam sasvim zbu-
njen... seks i ljubav, ljubiti i... (*Prema ROSSU.*) Možda
želim i spavati s njim. Želim spavati s bilo kim!

MARTIN: (*Smiruje ga.*) U redu je, u redu.

BILLY: (*Prema ROSSU.*) Vjerojatno sve, osim s tobom.

ROSS: Isuse! Bolest! Je li to... zarazno?

BILLY: (*Zbunjeno.*) Što? Kako?

MARTIN: (*Prilazi BILLYJU kako bi ga smirio.*) Jednom mi
je neki čovjek rekao – neki prijatelj, išli smo u istu tere-
tanu – pričao mi je kako je jednog dana držao svog
sinčića u krilu – koji nije bio dovoljno star da bude
dječak ili djevojčica, u stvari beba – i držao ga je... u
svom krilu, i dijete se meškolojilo i brbljalo, a on ga je
objmio svojim rukama, u svom krilu, i tako ga lju-
ljuškao s jedne strane na drugu da bi ga usrećio, da bi
dijete bilo veselije... i odjednom primijetio da mu se
digao.

ROSS: Isuse!

BILLY: O, Bože...

MARTIN: ...da ga je beba u krilu uzbudila – ne seksual-
no... ali se dogodilo...

ROSS: Isuse!

MARTIN: Kurac mu se digao na bebu koja mu je bila u
krilu – na njegovo dijete, u njegovu krilu. I kada je
postao svjestan što se zbiva, pomislio je da će umrijeti,
bilo mu je kucalo tisuću u minuti, zvonilo mu je u ušima!
Vrlo glasno! Skoro se onesvijestio. Znao je to i nakon
nekoliko trenutaka skužio je da je sve puka slučajnost,
da to u stvari nije bilo... ništa... da to nije imalo veze s
bilo čim. Žena mu je upravo ušla, osmjehivala se, i on
se nasmiješio i predao joj dijete. I to je bilo to, sve je
prošlo. Svašta se događa. Ali ipak – ja sam histeričan.
Sjećaš se?

ROSS: Što to radiš? Zar na taj način braniš samog
sebe? Isuse. Pa ti si bolestan!

MARTIN: Imaš li neku drugu riječ? Bolestan i Isuse? To
je sve što znaš?

BILLY: Je li riječ o meni? Je li, tata? Jesam li ja bio ta
beba?

MARTIN: (*BILLYJU, nakon stanke, nježno.*) Smiri se.

BILLY: (*Skoro preplašen.*) Jesam li to bio ja?

MARTIN: (*Obraća se ROSSU.*) Što ćeš ti sada ovdje?!
Judo?!

ROSS: Stevie me nazvala. Prije kojih sat vremena.
Možda i dulje. Rekla mi je da me trebaš i da navratim.

MARTIN: Ne trebam te! Odlazi!... Kažeš... ona te naz-
vala?

ROSS: Da. Uzbudivanje na bebu! Ima li nešto što ne
upražnjavate?!

BILLY: Tata, jesam li?

MARTIN: (*Jasno je da laže, nježno.*) Naravno da nisi,
Billy. (*Prema ROSSU.*) "Ima li ista što ne upražnjava-
mo?" Zar uopće postoji nešto što se ne upražnjava,
priznali to mi ili ne – bili toga svjesni ili ne? Sjeti se sve-
toga Sebastijana i svih strjelica koje su zabodene u nje-
govo tijelo! Sigurno je svršio! Pa čak i sam Bog! Da nas-
tavim?! Želiš li čuti nešto i o križu?!

BILLY: Naravno da nisam... nisam to bio ja.

ROSS: Bolesno, bolesno, bolesno!

MARTIN: Reci ću ti što je... bolesno! Napisati ono
pismo Stevie – eto to je bolesno! I da ti kažem – "želim
to podijeliti s tobom... sve to... sve zlo... jer mislim da
smo ga izgubili, mog najboljeg prijatelja. Jer sam to
nekome morao reći, nekome tko će to shvatiti." A ja ti
kažem da se malo osvrneš oko sebe...

ROSS: Morao sam to uraditi!!

MARTIN: Ne! Ne, nisi morao!

ROSS: Nisam mogao dopustiti da nastaviš.

MARTIN: (*Samo što ne zaplače.*) Mogao sam to riješiti i
sam! Mogao sam to prekinuti i nitko ne bi ni znao. Osim
tebe, jebeno govno! Mogao sam...

ROSS: Ne, nisi mogao!

MARTIN: Riješio bih to sam! Ali sada se više ništa ne
može promijeniti! Ništa!

BILLY: (*Pokušava pomoći.*) Tata...

MARTIN: (*Oštro.*) Ti šuti!... O, Bože! Oprosti! (*Prema
ROSSU.*) U redu, možda si u pravu, bilo je bolesno,
neočekivano, i...

ROSS: Jest! Nije bilo! Nego jest!

MARTIN: Ja... ja...

ROSS: Jest!

MARTIN: (*Sabere se.*) Jest. U redu, da, bolesno je i ne-
očekivano.

ROSS: I nije bilo u redu!

MARTIN: Što nije bilo... što to?

ROSS: Ništa nije bilo u redu, sve je tako destruktivno!

MARTIN: Kako god želiš. (*Bijes u njemu buja.*) Ali mogao

sam sve riješiti i sam. Nisi baš morao sve upropastiti. Nisi nas morao oboje uništiti, bar ne Stevie!

ROSS: Zar ja?! Ja sam vas uništio?! Nije baš sve tako jednostavno... kao što ti misliš, nije to poput krađe nesretne udovice, kao otići kurvi i donijeti kući neku bolest, ili nešto drugo! Nije to nešto što ti može zaustaviti karijeru – nešto poput poniženja, javne osude – i nakon toga kao da se ništa nije dogodilo! Nastaviš, ali jednog se dana posklizneš! Netko će te vidjeti. Netko će te jednoga dana iznenaditi, u bilo koju štalu da je skloniš, bilo gdje da je smjestiš. Netko će vidjeti tebe, ili čak možda kako klečiš na koljenima iza te životinje, hlača spuštenih do gležnjeva. Netko će te uloviti u tom položaju.

BILLY: Pusti ga na miru. Za ime Boga, Rosse...

PREMIJERE ROSS: Znaš li da bi za to mogao i odležati? U nekim
FESTIVALI državama to povlači i smrtnu kaznu? Znaš li što bi tebi
RAZGOVORI uradili? Mediji? Svi? Sve bi se srušilo – tvoja karijera,
MI U SVIJETU tvoj život... sve. Sve zbog jedne jebačine s kozom!
(*Trese glavom, dok BILLY plače.*)

VOX MARTIN: (*Nakon duže stanke.*) I to je bit svega? To što
HISTRIONI će ljudi saznati?! Što će ljudi misliti?! Uopće nije bitno
da ja bilo što poduzmem?! Važno je što će ljudi pomis-
AKTUALNOSTI liti?! Jebe mi se za sve to!

ANEKDOTE ROSS: Tvoja duša pripada samo tebi. Ja ti mogu pomoći
TEORIJA u svemu ostalom.

NOVE KNJIGE MARTIN: Jedno sam siguran: da imam dušu – a ti je
SJEĆANJA nemaš!

DRAME ROSS: O?

MARTIN: Znači, to je bit svega, a? Kako se nositi s tim?

ROSS: Naravno.

MARTIN: (*Ironično.*) O, hvala Bogu! Sve je tako jednostavno! Pomislio sam da sve to ima veze s ljubavi i gubitkom, a u stvari je sve puko... preživljavanje. Znači da smo se Stevie i ja borili s pogrešnim anđelom! Kada se vrati – ako se uopće vrati – moram joj objasniti suštinu svega. Zar nitko ne shvaća što se zapravo zbilo?!

ROSS: Za ime Boga, Martine.

BILLY: Tata...

MARTIN: Zašto me nitko ne shvaća... da sam tako sam... sasvim sam!

(*Tišina, sve dok se ne začuju ulazna vrata.*)

BILLY: Mama? (*Otrči u predvorje.*)

MARTIN: (*Prema ROSSU.*) Ti me razumiješ, zar ne?!

ROSS: (*Trese glavom, nakon duže stanke.*) Ne.

(*STEVIE vuče mrtvu kozu prerezana vrata, krv je posvuda po njezinoj haljini i rukama. Stoji.*)

ROSS: Za ime Boga!

MARTIN: Što si to uradila?

STEVIE: Evo ti.

BILLY: Upomoć! Upomoć!

ROSS: O, moj Bože.

(*MARTIN ide prema STEVIE.*)

MARTIN: Što si to uradila? Za ime Boga, što si uradila?

STEVIE: (*Okreće se prema njemu, bez emocija.*) Uputila sam se tamo... gdje mi je Ross rekao da ću naći... tvoju prijateljicu. I našla sam je. I ubila sam je. I donijela sam ti je. (*Kao usput.*) U redu?

MARTIN: (*Brizne u plač.*) Ah!

STEVIE: Zbog čega si iznenađen? Što si očekivao da ću učiniti.

MARTIN: (*Kroz suze.*) Što je ona skrivila?! Zbog čega ona?! (*Prema STEVIE.*) Tebe pitam: što je ona skrivila?!

STEVIE: (*Nakon stanke, smireno.*) Voljela te je... kao što si rekao. Isto kao i ja.

MARTIN: (*Prema STEVIE.*) Oprosti. (*Prema BILLYJU.*) Oprosti... Oprostite.

BILLY: (*Prema oboma, ali bez reakcije.*) Majko? Oče? (*Mrak.*)

Kraj